

Bhagavad gítá

A magasztos szózata

I.

DHRITARÁSTRA SZÓLT:

Mi történt a Kuruk Földjén,
a Szent Mezőn, óh Szandzsaja,
szólj, hadam Pándu népével
hogy készült harcra szállani?

SZANDZSAJA SZÓLT:

Látván a Pándavák népét,
az ellenség szilaj hadát,
tanítója elé járult,
s így szólt Durjódhana király:

„Mester, tekintsd, mily irdatlan
Pándu fiainak hada —
s ím a sort bölcs tanítványod,
Drupada sarja rendezi.

Közöttük a nagy íjászok:
száz bajnok Bhíma s Ardzsuna,
nézd Virátát, Jujudhánát,
s a nagyszerű Drupadát.

Dhristakétu, Csékitána,
Purudzsit, Kási hős feje,
és Kuntibhódzsa — hadrontó
vad szörny mind — és Sibi ura:

erős szekéren ők is, nézd
és Draupadí fiai is,
s Judhámanju, de Szubhadrá
nagy sarja s Uttamaudzsasz is.

Most pedig, legdicsőbb harcos,
figyelj, kik a *mi* nagyjaink,
felsorolom, hogy ismerd meg
hadseregem vezéreit.

Te magad, Bhísma és Karna
s a viadalgyőztes Kripa,
Asvattháman Vikarnával
s velük Szómadatta fia:

ti vagytok s még sokan mások
fő mesterek a harcmezőn,
kik vívtok bárdal és karddal
s adnátok értem lelketek.

Mi kevesen vagyunk, ámde
Bhísma vezérli hadsorunk,
ők végtelen sokan vannak,
de vezérük csak Bhíma lett.

Saját helyén kitarson hát
szilárdan minden emberünk,
s Bhísmán csüngjön szem és száj, ha
védekezünk, ha támadunk."

A Kuruk ősz tanítója
csatát jelezve hangosan
kagylókürtjébe fújt ekkor,
a hős hallgatta vígan ezt.

Válaszul felmorajlottak
a túlkök és a bőrdobok,
bambuszsípok, verőlantok
örvénylő hangcsatája kelt.

Átellenben ezüstszőrű
lovak vonta nagy szekeren
csodás kürtjébe fújt Krisna,
a Föld Ura, s Ardzsuna is.

Krisna a Páncsadszanjával,
az Égadtával Ardzsuna,
hatalmas Paundra kürtjével
a Farkasgyomru harsogott.

Judhisthira, a Kuntí-sarj,
bömböltette Győzelmesét,
Nakalu a Szilajhangút,
Szahadéva az Ékkövest.

A páratlan nyilas Kásí,
Sikhandin, az erőskarú,
majd Viráta a Dhristadjumna
s a győzhetetlen Szátjaki,

Draupadí fiai végül
s Drupada származékai,
és Szubhadrá kemény sarja:
mind fújták csiga-kürtjeik.

Az őrjöngő rivalgással
betelt a föld, betelt az ég,
a Dhritarástra-had szívét
fölszaggatta e harci zaj.

Ekkor — hadrendjeit látván
Dhritarástra fiainak —
a két sereg közé nyargalt
feltartott íjjal Ardzsuna,

s mielőtt vér fakadt volna,
a majom-lobogós vitéz
az érzékein-úr Krisnát
e szókkal szólította meg:

ARDZSUNA SZÓLT:
Fékezz, rendíthetetlen hős,
hadd lássam harcra-kész haduk,
hogy kikkel kell e vértenger
vészébe majd kiszállanom.

És hadd lássam, halálharcra
kik gyűltek össze ellenünk:
Dhritarástra gonosz sarján
miféle szolgálaj segít?

SZANDZSAJA SZÓLT:

Az érzékein-úr Krisna
a fürtőshajú Ardzsuna
bölc s zavára a két had közt
megállt szép szekeren legott.

S Dróna, Bhísma s a föld-örző
többi király előtt felelt:
„Óh, nézd, mint megsokasodtak
a Kauravák, Prithá fiai!”

Szemre vette Prithá sarja
az atyákat, fiaikat,
nagyatyát, unokát, sógort,
fivért, nagybátyát és apóst:

látta mind a tanítókat,
szemközt a jóbarátokat,
hogy mint akar a két hadból
rokon rokonra rontani —

Izzó részvétre gyűlt ekkor
Kuntí fia s lesújtva szólt.

ARDZSUNA SZÓLT:

Amint enyéim így látom,
egymás véérére szomjasan,

nyelvem szájamban elszárad,
testem bénítja zsidbadás,
égnek mered hajam szála,
egy reszketés egész valóm.

Gándíva ijamat fogni
kezem erőtlen, arcom ég,
lábamon állni sem bírok,
agyamra szédület borul.

S látok, fürtőshajú Krisna,
számos baljós előjelet:
mi jót is várhatok, hogyha
rokonvért vágyom ontani?

Nem áhítom a győzelmet,
nem kell a trón, gyönyör se kell:
mit én nekem királyság, kéj,
óh Krisna, mit az élet is?

Akikért még uralkodnék
s vágnék örömrre, kéjre tán:
halni készülnek, élettől
búcsúzva mindentől, mi szép,

nagybátyák, nagyapák ámbár,
unokák, sógorok, fiúk,
apák, apósok és bölcsek
vagy távoli atyafiak.

Ha megölnek is ők, Szentség,
én őket meg nem ölhetem,
ama Hármas Világért sem,
nehogy földi hatalmamért!

Dhritarástra egész népét
mért lenne jó kiirtanunk?
Ha gyilkost gyilkol is gyilkunk,
vére végül fejünkre száll.

Dhritarástrát ne bántsuk hát,
rokonunk ő is, Föld Ura;
ki övéire hoz romlást,
boldog hogyan lehetne az?

Az ő elméjüket régen
belepte már a kapzsi düh,
s övéiket — családfánkat —
nem irtóznak kiirtani.

Lelkek Ura, minél izzóbb
vétkekben kéjelegnek ők,
a förtelmes családirást
annál inkább kerüljük el.

Hol a családok elvesztik,
a szent hagyomány fölbomol,
hol a szent hagyomány bomlik,
törvénytelen zavar tenyész.

Ha a törvénytelenység győz,
a hű hitvesből szajha lesz,
ha szajha lesz a hű hitves,
korcs kasztkeveredés terem.

Családot és családirót
pokolra zúz e zűrzavar,
halotti áldozat híján
mennyből lehullnak őseik.

Családirót e gazzette,
mely kaszttal kasztot elkever,
szétrombolja a nemzetség
s a család kötelmeit.

Márpedig ott, hol elsorvad
a szent szokás, az emberek
pokolra buknak — így tartják,
Lelkek Ura, a régiek.

Jaj hát nekünk! sötét vétket
vágyódunk végbevinni most,
midőn királyi kényünkért
rokoní vérré szomjazunk.

E harcban boldogabb lennék,
ha Dhritarásra sarjai
fegyverükkel megölnének,
engem, fegyvertelen felük!

SZANDZSAJA SZÓLT:
Szólott a síkon és roskadt
szép szekerére Ardzsuna,
bánat kavarta fel szívét,
kezeből íja porba hullt.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
az Ardzsuna kétségbeesése
című első tanítás*

II.

Krisna, a kétség-kínozta,
könny-fátyolozta Ardzsunát,
a szájalommal eltelt hőst
fájdalmában így feddte most:

A MAGASZTOS SZÓLT:

Honnét e csüggedés benned,
midőn sarkadban a veszély?
Szégyen rád, nem vezet mennybe
e méltatlan viselkedés.

Kislelkűségedet hagyd el,
ez nem te vagy, Prithá fia.
Had Ostora, hevülj harcra,
győzz hitvány gyávaságodon!

ARDZSUNA SZÓLT:

Óh Ellenségeid Réme,
nyíllal csatát hogy kezdjek én?
Bhísma és Dróna nem harcot,
mély tiszteletet érdemel.

Jobb lenne élnem kegyelemkenyéren,
szent mesterekre sose hozva romlást,
mintsem tanítóm gonoszul megölvén
véres toron vért lakomázni kéjjel.

Nem tudja ember, mi keservesebb sors,
ölni csatán mást, vagy öletni mástól?
ront ránk a testvér: Dhritarásra népe —
itt, ha kezünk győz, belehal a lelkünk.

Lágyul a szívem puha szájalomtól,
elném a Törvényt keresi zavartan;
szólj tiszta szóval: hol az igaz ösvény?
Esdő tanítványt — esedezem — oktass.

Mert nem remélem, hogy e tompa kínnal
bénító bánat valaha is elhagy,
habár egész föld örök ura lennék,
vagy istenek közt az egek királya.

SZANDZSAJA SZÓLT:
Így szólt Góvinda-Krisnához
a győzhetetlen Ardzsuna,
majd folytatásul ezt mondta:
„Nem harcolok!” — s elhallgatott.

Az érzékein-úr Krisnát
szelíd mosoly ragyogta be,
és ahogy állt a két had közt,
a csüggedőnek így felelt:

A MAGASZTOS SZÓLT:
Beszéded színre bölcsesség,
gyászod gyászt mégsem érdemel,
bölc s nem bánkódhat élőkért,
sem az elköltözöttekért.

Mert nem volt oly Idő, melyben
én, te vagy bármelyik vezér
ne lettünk volna, és nem lesz,
mely létünk megszüntetheti.

Ahogy gyermekkorunk ifjú-
majd öreg-korra váltjuk át,
testi létet is így váltunk;
bölc ezen nem csodálkozik.

Hideg-meleg, öröm-bánat:
csak a lélek káprázata;
múlékony mind, jön-eltűnik.
Te, Bhárata, ne higgy nekik!

Szilárd szív, kit nyugalmában
mi sem zavar, ki szenvedést
s örömet egyaránt szemlél,
halhatatlan csak az lehet.

Ami nincs, nem születhet meg,
ami van, lesz örökre már:
ez az, amit fölismertek,
kik jól látják a lényegét.

Tudd meg, hogy a Világlélek,
mely átfeszül a Mindenben,
haláltalan; s a nemmúlót
semmi el nem emésztheti.

Csak az emberi léleknek
romlékony teste vész oda,
a testek lelke nem pusztul,
kelj harcra hát, Óh Bhárata!

Ki véli: ölthet egy lélek,
vagy egy másik megölhető,
tudatlan. Nem lehet gyilkos,
és meggyilkolni sem lehet.

Nincs születése, de halála sincsen;
hogyha van egyszer, marad is örökké;
kezdeté nem volt, soha vége nem lesz —
ím, ősi lelked, a romolhatatlan.

Ki érti: nem fogant, nem hal
s örök és meg nem ölhető,
hiheti-e, hogy ölt, hogyha
ölet vagy öl, Prithá fia?

Ahogy az ember leveti ruháját,
nyűtt öltözékét kicserélve újra,
úgy váltja elnyűtt hüvelyét a testnek
s költözik ismét fiatalba lelke.

Kard ketté nem hasíthatja,
láng martaléka nem lehet,
nem áztathatja víz árja,
nem szikkaszthatja szélfúvat:

kardot, lángot nem érez meg,
nem érez meg vizet, szelet,
átváltozni se tud, csak *van*,
szilárdan, mozdulatlanul.

Láthatatlan — tanulhattad —
felfoghatatlan és örök;
ha az valóban, úgy véled,
akkor gyászba miért merülsz?

De hidd, szünetlenül meghal,
hidd, születik szüntelenül:
Erőskarú, te! bánkódnod
még akkor is fölösleges.

Mert ami születik, meghal;
és ami meghal, visszatér:
balga lennél, ha búsulnál
az elkerülhetetlen.

A Kezdetet nem ismerjük,
csak egy rövid közép-szakaszt;
nem ismered a Véget sem —
ezért omoljon annyi könny?

Nézik sokan, mint a világ csodáját,
hall róla más, mint eleven csodáról,
szól róla ez s az: a csodák csodája!
Nincs mégse köztük, aki föléri ésszel.

Ez a Lélek — a testedben
sebezhetetlenül lakó —,
ha ezt tudod, ne gyászolj meg
soha senkit, óh Bhárata.

S hivatásodra is gondolj:
kötelességet teljesíts.
A harcos fő dicsősége
harcolni becsületesen.

Boldog a bajnok, óh Pártha,
kit igaz küzdelem hevít,
annak mintha kitárulna
kapujával a Menny hona.

Ám ha becsületes harcban
fegyvert ragadni renyhe vagy,
hírneved-kötelességed
bűnös módon bemocskolod.

Akkor pedig gyaláznak majd
országszerte, amíg csak élsz:
büszke bajnoknak ily bélyeg
halálnál is keservesebb.

Ha nem küzdesz, puhánynak tart
minden nagyszekerű lovag,
és hitvány híredet keltik,
bárhogy becsültek azelőtt.

Méltatlan szóval illetnek
galád ellenfeleid is,
ócsárolván vitéz voltod —
vagy van-e kín kegyetlenebb?

Ha megölnék, a Menny vár rád,
ha győzöl, tiéd lesz e föld;
állj hát hadaid élére
kemény szívvel, Kuntí fia!

Nyereség-veszteség, kín-kéj,
győzelem vagy legyőzetés:
legyen mindegy neked. Küzdj így,
és bokádig sem ér a bűn.

Eddig a Szánkhja-bölcsesség.
De mit tanít a Jóga — halld!
Tetteidnek bilincсібől,
Pártha, nem old fel más, csak ez.

Igyekvésed jutalmától
itt semmi már meg nem rabol;
egyetlen korty e bölcs tanból
tengernyi kint lecsillapít.

A fegyelmezett elméknek
megváltó tudománya ez;
a fegyelmezetlen lélek
vég nélkül, céltalan csapong.

Szóvirágokba fullasztják
az ostobák igéiket,
A Védák betűin csüggnék,
szajkózva: mi magasztosabb,

de vágyunk ég s a várt Mennyért
készek újraszületni is,
vélvén, pár zagyva szertartás
hatalmat és gyönyört szerez —

csak hogy a sok varázs-szótól
a kéjsóvár agy elborul;
sose jut mély belátásig,
kit csak hatalma érdekel.

A dolgok hármas arcáról
szólnak a Védák, Ardzsuna;
lépd túl ezt s élj igazságban,
vágy nélkül, magad uraként.

A megvilágosult bölcsnek
a Védák haszna nem nagyobb,
mintha kerülne árvízbe —
s kapna még egy pohár vizet.

Maga a tett legyen célod,
milyen gyümölcsöt hoz, ne nézd;
baj, ha jutalmadért buzdulsz,
de tétlenül se élj azért.

Jógában cselekedj mindig,
hogy tetteid ne fűtse vágy,
hogy sikert és bukást megvess;
közömbösség és jóga: egy.

A bölcsesség kötöttsége
minden tettnél messzebbre visz:
e bölcsességbe mentsd szíved —
szánalmas a haszonleső.

Bölcs, ki megköti elméjét,
jónak-rossznak fölötte áll —
így kösd meg te is elmédet;
mit tégy, a jóga mondja meg.

A jóga-követő bölcsnek
jutalmukról lemondanak,
újrászületniök nem kell,
útjuk nem-múló helyre visz.

Ha pedig már nem ámítják
szellemedet káprázatok,
közömbösen tudsz túllépni
a Védák tanításain.

És túllépve a Védákon,
megszilárdul gondolatod:
ha elmélyül nyugalmában,
a jógát akkor éred el.

ARDZSUNA SZÓLT:

Hogyan mélyed nyugalmába,
milyen lesz akkor a tudat,
s hogy' szól a bölcs, hogy' ül, hogy' jár?
szeretném tudni, Széphajú.

A MAGASZTOS SZÓLT:

Ki a vágyról lemond, Pártha,
Énjét Énjébe zárva be,
s önmaga társa tud lenni,
nyugalomban az révül el.

Kit sorscsapás nem ingat meg,
s nem óhajt boldog lenni sem,
kit elhagy félelem, vágy, düh,
elrévült bölcs csak az lehet.

Kit semmihez se köt semmi,
s hidegen hagy, ha jó — ha rossz,
s nem örvend, sem haragszik már,
bölcsé az csillapult csupán.

Ki érzéki világából
úgy vonja vissza vágyait,
mint a teknős fejét-lábát,
bölcsé az csillapult csupán.

Elmállanak ilyen szíven
a külvilág hatásai,
csak emlékük ne, ám széthull
a Legszentebb előtt ez is.

Mert a törekvő, bölcs férfi
lelkét se szűnnek sújtani
kíméletlen hatalmukkal
az érzékek, Kuntí fia.

Hát érzékeit elfojtsa,
s gondja egyedül Én legyek,
mert aki gerjedelmén úr,
bölcsé az csillapul csupán.

Ki érzékei tárgyán csügg,
kísértés ejti foglyul azt,
vágy követi a kísértést,
a vágyat indulat, harag.

A haragból zavar támad,
zavarból téboly áll elő,
téboly az ész megállítja,
s kiben megáll az ész — halott.

De ki szenttelenül néz át
a világ tüneményein
— legyőzve önmagát mindig —,
az végül nyugalomra lel.

E nyugalomban oldódik
minden fájdalom-bánata,
mert nyugodt kedélyű bölcs
egyensúlyát se veszti el.

Ki nem köti meg elméjét,
az elmélyedni képtelen,
s hol nincs mélység, ott nincs béke,
s hol béke nincs, üdv sem virul.

A képzelgőt, kinek szíve
érzékei nyomán csapong,
elragadják az érzelmek,
mint szél hajót a tengeren.

Vágyaid zabolázd meg hát,
Erőskarú, te! mert aki
szenvedélyére béklyót vet,
bölccsé az csillapul csupán.

Midőn éjjel a föld alszik,
a bölcs akkor legéberebb,
de a nappali éjjelben
látó szemét lehunyja ő.

Ki úgy fogadja be a vágyak árját,
mint nagy folyók bő özönét a tenger,
mely, nyelje mind el, maga mégse lesz több
révbe az ér, mert nem a vágyra vágyik.

Ki mindenről lemond végül,
kit nem szenvedtet szenvedély,
s kiben önzés, önérdék sincs,
békét csak az a férfi lel.

Ezt érd el — ez a Brahman-lét —
s utad nem tévelyeg tovább;
ki így hal meg, Prithá sarja
a Brahman-nirvánába jut.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
a Szánkhja jógája
című második tanítás*

III.

ARDZSUNA SZÓLT:
Lelkek Ura, ha — mint mondod —
a tettnél több a gondolat,
Fürtöshajú, te, mért szítod
kegyetlen tette szívdemet?

Józan eszem találgatja
ellenmondó szavaidat;
világosan felelj, kérlek:
üdvöm útját hogy érem el?

A MAGASZTOS SZÓLT:
Feleltem, tisztalelkű hős,
világunk két elv hatja át:
a szánkhja, a tudás útja,
s a tett, melyen a jógi jár.

A tétlenség a tetteknek
nem fonyasztja gyümölcseit,
egyedül a lemondástól
senki nem lesz tökéletes.

Pillanatig sem élhet meg
cselekvés nélkül földi lény;
a Természet — akard vagy sem —
tevékenységre kényszerít.

Ki lemond a cselekvésről,
de titkon tettekért eped,
az ilyen balga lényt vesd meg,
mert teljes tévedésben él.

Ami aki úr a tettvágyon,
s győz érzékein, Ardzsuna,
s cselekszik bár, de jógában,
az szabad ember, azt becsüld.

Végezd hát rádszabott munkád,
a tétlenségnél több a tett,
ha mozdulatlanok lennénk,
testünk halálba hullana.

Kényszerből a cselekvés gúzs,
áldozatból virágfüzér:
tégy, Kuntí sarja, vágy nélkül,
magáért az áldozatért.

Áldozatot — teremtett lényt
egy napon alkotott az Úr,
s: „Fajotok tartsa fenn — szólott —
vágyatok Világtehene.

Így tisztelvén a Fénylőket,
ők is tisztelnek titeket,
s adván ti nekik, ők nektek,
menny s föld kölcsönösen virul.”

Mert aki áldoz istennek,
az istentől áldást nyer az;
ingyen malasztot élvezni
s mit sem adni érte — lopás.

Áldozati ételt esznek
s eltörlik vétkük így a jók;
magának főz a rossz ember
s fazekából bünt mer vele.

Az élő élelemből él,
esőből lesz az élelem,
esőt az áldozat támaszt,
az áldozat tettből fakad.

A tett nemzője Brahman volt,
Brahmant az Ős-ok szülte meg,
áldozatodban ott ég hát
Brahman, a mindent-átható.

Aki pedig e körforgást
maga nem lendíti tovább,
élvhajhász, kárhozott lény az
s kár élnie, Prithá fia.

De ki Énjében örvendez,
ki beéri magával is,
kit nem béklyóz a tett többé,
igaz úton csak az halad.

Mert nem gondja, mi történik,
mi nem — közönnyel néz körül:
e földön senki nincs többé,
ki tudná érdekelni még.

Így élj, ragaszkodás nélkül,
és tedd, mit rádszabott a sors;
kit vonzalom be nem szennyez,
a legfelsőbb egekbe jut.

Tökélyre tett segítette
Dzsanakát s más királyokat —
cselekedj hát, ha nem másért,
hogy néped boldogítsd vele.

A kiválóbbakat mindig
utánozzák a többiek,
a köznép szeme rajtuk függ,
lesvén példaadásukat.

Nincs a Három Világban tett,
míg meg kell tennem, Ardzsuna;
célom sincs, ami cél volna,
mégis cselekszem szüntelen.

Mert ha tetteim ösvényét
nem rónám ernyedetlenül,
az emberek követnének
ebben is, óh Prithá fia.

Akkor pedig a mindenség
bénán romokba hullana,
összevegyülne kaszt kaszttal
s én okoznám e pusztulást.

A tudatlan haszonvágyból
cselekszik, Bháraták ura,
a bölcs önzetlenül küzdjön,
népe javát tekintve csak,

de balga sürgölődőkben
kétkedést mégse hintsen el,
túrje buzgalmukat bölcsen,
míg őt jógája fékezi.

A cselekvést a Természet
örök törvénye műveli,
kit látszat-énje megtéveszt,
az mondja csak, hogy „Én teszem!”

De ki tudja, miben tér el
az anyag törvénye s a tett,
s törvény törvénybe hogy forr át,
az tette hasznáról lemond.

Ön-tettüknek sokan vélik
az anyag jelenségeit.
Részlet-tudót ne csüggeszen
mégse Teljesség-ismerő.

Ajánld minden cselekvésed
a Legfelsőbb Énnek, nekem,
s küzdj, Rám gondolva, önzetlen
feledve kételyt és reményt.

Aki pedig tanításom
követi lankadatlanul,
s nem zúgolódva hívón hisz,
veszti a tett bilincseit.

Ám ki tanaimat szidva
pörbe mer szállni ellenem,
az ilyen elvakult őrült,
jegyezd meg jól, pokolra hull.

A bölcs is végzi munkáját,
mert munkára teremtetett,
s így van alkotva minden lény —
mért fonnál hát magadra gúzszt?

Számításból fogant tetthez
mindig undor vagy kedv tapad,
ez is, az is nagy ellenség,
rabjuk ne légy, elvesztenek.

Jobb tenned a saját dolgod
rosszul, mint jól a másokét,
s jobb halnod a magad harcán —
mások törvénye rád veszély.

ARDZSUNA SZÓLT:

Vrisnik nagyura, mondd meg hát,
ember bűnbe miért zuhan?
mi kényszeríti vétkezni
jobb énje ellenére is?

A MAGASZTOS SZÓLT:

Vágy és harag, e két főbűn,
szenvedélyünk szülöttei,
ők az igazi ellenség
falánk, szennyes gonosztevők.

Mint lángot a gomolygó füst,
mint magzatot a méhburrok,
mint pára a tükör lapját,
úgy borítják el életed.

Örök ármánykodók! Jönnek
s elfátylazzák a bölcs eszét,
ezer alakban áltatnak,
éhük tűz, nem lohad soha.

Fészük az elme legmélye,
az érzékek s az ész zuga,
onnét szövik a hálót, hogy
belefojtsák értelmeket.

Ezért, óh Bháraták hőse,
érzékeid bilincsbe törd,
sújtsd le e bőszi ikerpárt is,
mely megöl benned ész, tudást.

Mondják: nagyok az érzékek,
csak hogy nagyobb a gondolat
és még nagyobb a bölcsesség —
de lelked náluk is nagyobb.

Ha értettél, Erős Bajnok,
minden lelki erőd följajzd,
s ezer alakban árnító
kártevőidre sújts le most.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A cselekvés jógája
című harmadik tanítás*

IV.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Hajdan ezt az örök jógát
Vivaszvánnak sugalltam én,
ő Manunak továbbadta,
Manu — később — Iksvákunak.

A bölcs királyok így vésték
egymás szívébe szózatom,
de az idők nagy árnijában
valahogy megszakadt a sor.

Most, Ellenség Legyőzője,
újra kihirdetem — neked,
mert hívem és barátom vagy;
de tudd: a Titkok Titka ez.

ARDZSUNA SZÓLT:
Vivaszván életében te
meg sem születted még, Uram:
hogy értsem hát, hogy őnéki
feltárhattál akármit is?

A MAGASZTOS SZÓLT:
Óh, már sok születésem volt,
s neked ugyancsak, Ardzsuna,
de én emlékszem is rájuk,
te egyiket sem ismered.

Bár — világ uraként — állok
halál és születés felett,
mégis, létezni tetszem most,
s ily földi test a látszatom.

Valahányszor veszendőben
az igazság, óh Bhárata,
s elburjánzik a gabság, én
világraszülöm önmagam.

A jókat megjutalmazni,
a rosszakat fenyíteni
— pajzsául az igazságnak —
gyakorta testbe öltözöm.

Ki munkám lényegét érti
s átérzi születésemet:
testét letéve hozzám jó —
nem kell újraszületnie.

Hány bölcsesség tűzén tisztult,
velem telt szív lelt nálam írt
s olvadt lényembe, széttépve
vágy, félelem, düh láncait!

Sok úton jönnek énhozzám,
s én minden elébük megyek,
mert az út, melyen érkeznek,
minden irányból az enyém.

Aki sikerre vár, Pártha,
az isteneknek áldozik:
gyors sikerre, bizony mondom,
e földön csak a tett vezet.

Én alkottam a négy kasztot,
megszabva jellegük, helyük;
tudd: örök nem-cselekvőtől,
tőlem ered e régi tett.

Tett szennye mégse mocskol be,
munkám haszonra nem tekint,
s aki ilyennek ismer föl,
munkája gúzs azon sem lesz.

Így tudták régtelen-régen
és így dolgoztak őseid:
úgy cselekedj te is, mint ők,
e megváltásra szomjazók.

Mi a tett? mi a tétlenség? —
ezt sok látnok se látja jól,
feltárom hát a tett titkát,
hogy tudd, mivel kerül a bajt.

Tudnod kell, mi különbség van
a tett és a büntett között,
és tudnod, mi a tétlen tett —
a tettek útja titkos út.

Aki látja: cselekvését
a tétlenség hogy hatja át,
s tétlenségét cselekvése,
az bölcs, az minden tett ura.

Kit nem haszonlesés unszol,
s nem szenvedély, ha tette tör:
tudásán tette elhamvad —
s ez a bölcs, zengik a tudók.

Ki lemond tette hasznáról,
az örökké elégedett,
s nem cselekvés cselekvése
akkor se, ha munkálkodik.

Ki mit se vár, ki elméjén
s egész szívén uralkodik,
az testével cselekszik csak,
lelkén bűn szennye nem tapad.

Kinek elég, akármit kap,
mert jön s rosszon rég túljutott,
és sikert-balsikert megvet:
bármit tesz, tette nem bilincs.

Ki a vágyra közönnyel néz,
s bölccsé higgad elméje is:
tettei felajánlások,
a Mindenben szétáradók.

Brahman az adomány, Brahman
az áldozat, Brahman a tűz,
Brahman áldoz, a brahman-tett
Brahman kebelére vezet.

A fényes égi lényeknek
áldoz sok jógi szorgosan,
mások Brahmának áldoznak,
az ő tüzét táplálva csak.

Hallásukat ajánlják föl
a lemondás tüzén ezek,
sok szent pedig, az érzékek
tüzén, szavát áldozza föl.

Ismét mások a lélegzést,
mi több, minden érzéküket
önuralmuk tudás-gyújtott
jóga-lángjába tüntetik.

Vagyonával, vezekléssel
s jógával áldozó sok él,
még több merül a Védákba
zord fogadalmú remete.

Társaik azzal áldoznak,
hogyan ki- és belélegeznek,
vagy, mint a jóga meghagyja,
visszatartják lélegzetük.

Vagy koplálnak, szabályozván
életerejük áramát;
így ki áldozatában bölcs,
legyőzi vétkeit vele.

Ki áldozati morzsán él,
eljut az örök Brahmanig;
az áldozni-fukar nem fönt,
lent a földön se boldogul.

Brahmá akaratából itt
ezerféle az áldozat,
tett szülte mind, jegyezd meg jól,
ha átérted, szabad leszel.

De a tárgyi javaknál több,
ha tudásoddal áldozol,
mert a tudásban, óh Pártha,
minden tett benne teljesen.

Szerezd meg ezt alázattal,
kérdezősködve szorgosan,
s a lényeg-ismerő bölcssek
— ha szolgálsz is — tanítanak.

Bölcsességük megismervén,
óh Pándu-sarj, sosem botolsz,
mert minden létezőt Bennem
s benned tudsz feltalálni már.

Lennél bár bűnösebb minden
bűnösnél, mégis átröpít
a bölcsesség e bárkája
a gonoszság mocsártaván.

Miként garázda villámtűz
fákat éget fel, Ardzsuna,
a tudás lobogó lángján
akként hull hamuvá a tett.

Nincs tisztítóbb erő semmi,
mint a tiszta, igaz tudás,
s ezt a tökéletes jógi
önmagában találja meg.

Ki érzékein úr és hisz,
e bölcsességet elnyeri,
s e bölcsesség után nyomban
a legfelsőbb nyugalmat is.

De aki nem hisz és nem tud,
vagy kétkedik, halálra jut:
sem boldogság, sem ég, sem föld
nem a kételkedőkre vár.

Ki tetteit levetkőzte,
tudásra váltva kételyét,
s győzött magán a jógával,
többé tett rabja nem lehet.

Balgaságod szülöttére,
a kétkedésre, csapj le hát:
értelmed kardja villog, föl,
ezzel légy jógi, Bhárata!

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
a Tudás jógája
című negyedik tanítás*

V.

ARDZSUNA SZÓLT:

Óvsz: Krisna, a cselekvéstől,
majd szólsz: a tett jógája jobb;
légy érthetőbb, e két útnak
melyikén int felém az üdv?

A MAGASZTOS SZÓLT:

Légy cselekvő, lemondó bár,
mindkét mezsgyén tiéd a menny;
a tettek elvetésénél
a tett mégis magasztosabb.

Az igazi lemondás ez:

se gyűlölet, se vágy soha;
a szenttelen, csak az veszti
könnyen láncát, Erőskarú!

Balga s nem bölcs, ki gondolja,
szánkhja-tan s jóga szemben áll;
kövesd az egyiket híven —
elég! — s a másik is tiéd.

Mert ahová elér útján

a szánkhja-bölcs, a jógi is;
az lát jól, aki egységben
szemléli jógát és szánkhja-tant.

Eljutni a lemondásig

jóga nélkül nagyon nehéz,
de jógával a bölcs könnyen
Brahmanba tér, Erőskarú!

Tett szennye nem tapad hozzád,

ha jógába merül szíved,
s vágyon, egyéniségen túl
lelked mások lelkébe forr.

A lényeg-ismerő jógi

higgye: „Semmit nem én teszek!”
— akár tapint, szagol, néz, hall,
eszik, lélegzik, alszik, áll,

akár beszél, ürít, markol,
vagy szemét hunyja-fölveti.
„Minden érzék az érzéki
világ útján fut” — értse meg.

Ki vonzalmait elhagyván
Brahmanra bízza tetteit,
mint lótzuszról a gyöngyharmat,
úgy pereg le arról a bűn.

A jógiban az érzékek
— test s ész — cselekszik tetteit,
s az elme, vonzalom nélkül,
hogy lelke tiszta-szent legyen.

Jógi a tett gyümölcséből
nem kér, s Örök Békére jut;
nézné hasznát, ragadná vágy:
gúzsba kötnék a tettei.

De tett gondolatában sincs.
Lelke királyként él a test
kilenc nyílású várában.
Nem tesz s tette okot sem ad.

Mint király, harcra nem szítja,
se küzdelemre népeit;
haszonlesésre nem sarkall —
s a világ működik maga.

E király senki jótettét
vagy vétkét nem fogadja már.
Józan ész balgaság burkol,
embert tévútra ez vezet.

De ha az ész a lélekből
dőreségét kiégeti,
a szellem napja virrad föl
s benne a Tudás felragyog.

Kik ehhez emelik szívük,
kiknek ez célja, gyámola:
a tudás vétkük eltörli
s nem kell új létet élniök.

A bölcs szemében egyenlő
a kaszt-kizárta sőpredék,
a szertartás-tudó szent pap,
szent tehén, elefánt, sakál.

Kinek egyforma minden lény,
új létén az még élve győz,
mert a nagy Brahman egyforma;
híve Brahmanba tér tehát.

Bajban ezért ne bánkódjék,
ne örvendjen, ha sorsa jó,
a Brahman-bölcs a Brahmanban
szilárdan áll, nem tévelyeg.

De külvilág se csábítsa,
üdvét magában lelje föl,
a Brahman-jóga hívére
örök boldogság így derül.

A külvilági mámorból
kín születik, Kuntí fia,
mert elkezdődik és vége —
ebben bölcs nem gyönyörködik.

De ki már testi burkában
e földön győz a vágy tüzén
s haragja habjain, boldog
csak az lehet, jógi csak az.

Akinek a világosság
s az öröm lelkéből fakad,
az a bölcs egy a Brahmannel
s a Brahman-nirvánába jut.

Minden szent, büntelen látnok,
ki egy magával, úr magán
s ha örvend: másokért — Énjét
e nirvánában oltja ki.

Mert a Brahman nirvánája
minden tiszta bölcshöz közel,
ki lelkét ismeri s szívén
— vágyán, dühén — uralkodik.

A világot kizáró bölcs,
ki két szemöldöke közé
szegzi tekintetét s orrán
csak lassan lélegzik ki-be,

s úr érzékein, elméjén,
eszén s nem gyöttri vágy, düh, félsz,
míg megváltása gondján csügg —
az ilyen megváltásra lel.

Ki minden lényt barátjának,
világok atyjának tekint,
s áldozata-vezeklése
tudójának, békére jut.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A cselekvésről lemondás jógája
címmű ötödik tanítás*

VI.

A MAGASZTOS SZÓLT:

Ki teszi kötelességét
— hasznát megvetve — jógi az;
sosem lehet lemondó bölcs,
ki nem áldoz s tüzet se gyújt.

Hogy mit hívnak lemondásnak?
A jógát, Pándu sarja, tudd;
aki csupán a célért küzd,
igazi jógi nem lehet.

Útban a jóga bércére
a tettek gyámolítanak,
de bércén fent a bölcs szívet
nyugalma gyámolítja már.

Tudd: csak ha vágya céljáról
s a tett jutalmáról lemond
— érzéki ingerét vesztvén —
a jógát akkor érte el.

Maga emelje hát lelkét
mennyig, mélység ne húzza le,
mert lelked híve lelkednek,
de ádáz ellensége is.

Jobb Éned győz a rosszabbon?
Éned az én barátja lesz.
Jobb Éneden a rossz én győz?
Az én gyűlöli Énedet.

Ki úrrá lesz saját Énjén,
az Énfölötti Énbe jut,
érje kudarc, öröm, tél, nyár,
gyalázat vagy magasztalás.

Kit bölcsesség, tudás buzdít,
a csúcsra ér, ha győz magán —
onnan tekintve bölcs szívnek
mindegy: kő, sár vagy sárarany;

mindegy; hű társ, vad ellenség,
közömbös idegen, rokon,
gáncsoskodó gonosz, jó, rossz —
átnéz rajtuk, ettől különb.

A jógi legyen úr lelkén
s magányában magányosan
fékezze mindig elméjét,
megvetve kincset és reményt.

Tiszta helyen szilárd ülés,
nem alacsony, nem is magas,
kusa-fűre vetett bőrrel
s lepellel — ennyi kell neki.

Összpontosítva elméjét
nem gyötri vágy, se gondolat,
így révüljön a jógába,
hogyan lelke folttalan legyen.

Törzsét, fejét, nyakát tartsa
szilárdan, moccanástalan,
orra hegyére nézzen csak,
ne járjon szerteszét szeme.

Gondját letéve így üljön
s ne féljen, töltsse el közöny;
tisztaságban szilárd szíve
rajtam csüggjön, velem legyen.

A gondolataim-lelkén
mindig úr jógi útja ez:
legfőbb üdvét, a nirvánát,
belém olvadva éri el.

Nem az a jóga, hogy koplalsz,
de az se, hogy tömöd magad,
még kevésbé, ha virrasztasz,
vagy folyton alszol, Ardsuna.

A mérséklet, midőn fent vagy,
alszol, pihensz vagy étkezel
s teszel bármit: csak ez jóga,
minden bajon csak ez segít.

Ha megfegyelmezett elméd
saját magába csendesül,
s nem kívánja, amit kívánt,
a jógát akkor érted el.

Mint lámpa lángja nem rezdül
szélárnyas zugban, oly nyugodt
a magát-fékező jógi
jógába csillapult szíve.

Midőn kihúny a jógában
a bölcs elméje s elpihen,
és maga csak magát látja
s elég magának önmaga,

és nem ésszel: belátással
érezékfölötti üdvre lel,
a legnagyobbra, s itt áll meg,
mert ez a Valóság csupán,

amit midőn kiküzd, többé
nincs más gyönyör, mi vonzaná,
s ha megállapodott benne,
oly zord gyász sincs, mely árt neki,

a kín láncait ellenben
letépte — ez a jóga, tudd;
maradjon meg a bölcs ennél
szilárdan, rendületlenül.

Vágyát világi célokra
a jógi így lohassza le,
s ha érzékei csordáját
ésszel karámba zárta már,

szigor-béklyózta elméje
lassan-lassan csituljon el,
zárja magába értelmét,
és ne gondoljon semmire.

Ha mégis elkalandoznék
a fürge, kósza gondolat,
terelje vissza bárhonnán
jobb énje uralma alá.

Mert elméje nyugalmában
tisztá örökre gyúl a bölcs:
vágytól, büntől szabad lelke
Brahman fényébe öltözik.

Gondolkozása így békül,
bünt veszttve vágya így lohad,
míg Brahmanba nem olvad, hol
a boldogság határtalan.

Minden lényben magát látja,
magában lát mindent, mi él;
a jóga bölcse jól tudja,
mindenben ugyanaz lobog.

Ki minden lényben engem lát,
s amit lát, bennem látja mind,
az nem veszíthet el többé,
azt én sem vesztem el soha.

Ki fölfedezte: egy minden,
ki minden lényben engem áld,
akárhol él a föld hátán,
az a jógi bennem lakik.

Mert, Ardzsuna, ki mindenben
tükrözni látja önmagát,
s tudja, öröm-gyász: egy minden —
az a jógi tökéletes.

ARDZSUNA SZÓLT:

Óh Madhut-leverő Szentség,
szóltál: a jóga szent közöny;
szilárdnak mégse vélném, ha
itt lent minden oly ingatag.

A gondolat fegyelmetlen,
hol durva-zord, hol izgatott.
Kordában tartanád? Könnyebb
a szélvihart is, úgy hiszem.

A MAGASZTOS SZÓLT:

A gondolat bizony kósza
s kalandra kész, Erőskarú,
de közönnyel, kitartással,
óh Kuntí sarja, győzni tudsz.

Aki magán se bír győzni,
a jógát az nem éri el,
de célba jut, ha buzgón küzd
és önmagán uralkodik.

ARDZSUNA SZÓLT:

Még azt nem értem, óh Krisna,
ki hisz, csak épp erélytelen
s nem csügg mindig a szent jógán,
jóga nélkül hová jut az?

Vagyis két úton is bukva,
mint felhő, nem enyész-e szét,
ha veszti Brahman ösvényét
s támasz nélkül bolyong szegény?

Irtsd ki, óh Krisna, szívemből
gyökerestül e kétkedést,
hiszen te vagy az egyetlen,
ki aggályom legyőzheted.

A MAGASZTOS SZÓLT:

Ne félj, nem sújt reá romlás,
sem itt, sem ott, Prithá fia;
ki jámbor volt a tettekben,
az, kedvesem, nem téved el.

Az Igazak Honát lakja,
hosszan ott lesz majd boldog ő;
bár gyöngé volt a jógához:
a jók s dicsők közt újra él.

Vagy bölcs jógik családjában
nyer ismét földi életet,
de ezt elérni — származni
ilyen házból — nagyon nehéz.

És itt előbbi létének
létét folytatja majd tovább:
innen próbál, Kuruk dísze,
tökélyre jutni jámborul.

Előző léte emléke
sodorja akaratlanul.
Ha csak kérdez a jógáról,
az is több, mint a Véda-tan.

Ámde a büntelen jógi,
iparkodva szorgalmasan
s tisztábban minden új léttől,
a Legfőbb Jót is elnyeri.

Mert a jógi tudósoknál
vezeklőknél hatalmasabb
s több a tett emberénél is —
higgy a jógában, Ardzsuna!

De minden jógi közt mégis
legnagyobbak azt vallom én,
kinek lelkembe forr lelke
s teljes hittel szeretni tud.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
Az elmélkedés jógája
című hatodik tanítás*

VII.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Most, Kuruk sarja, hallgass meg:
hogy' fogd föl teljes lényegem,
rám irányítva elmédet
— hittel — a jóga útjain.

Hiánytalan eléd tárom
az ismeret s tudás tanát,
ha jól szívedbe rögzíted,
tanulnod mást fölösleges.

Ezer között ha egyet lelsz,
aki tökélyre szomjazik,
s ki ért is engem, egy sincs tán
ezer ily szomjazó között.

Föld, víz, láng, szélfuvás, éter,
gondolkodás, mély értelem
és öntudat — e nyolc részre
osztottam föl természetem.

De ez alacsonyabb lényem.
Ismerd a magasabbat is:
élők lelkét, a mindenség
megtartóját, Erőskarú!

Ez az a méh, amely szülte
— tudd s hidd — a föld tenyészetét;
én vagyok, én, a Természet
ős-bölcsője, de sírja is.

Hatalmasabb erőt nálam
nem találsz, óh Dhanandszaja,
úgy van e világ rám fűzve,
mint fonálra a gyöngyszemek.

Mert én vagyok a víz íze,
Nap s Hold fénye, óh Ardzsuna,
az ÓM ige a Védákban,
szív a hősben, légben a hang.

Vagyok tűzben a forróság,
mezők mélyén az illat-ár,
vezeklés a vezeklőkben,
s az elevenben az, mi él.

Örök csírája bennem hajt
minden lénynek, Prithá fia;
bölcssége a bölcseknek,
nagyok nagysága én vagyok.

S vagyok, óh Bháraták hőse,
az erősekben az erő,
és — bár vágy, szenvedély nem szít —
az áldott vágy is én vagyok.

Sötétség, szenvedély, összhang
létformáit magam szülöm,
de míg én nem vagyok részük,
azok, tudd, sorra részeim.

E Hármás Jelleg-alkotta
lét-formák mind káprázatok,
ember nem látja tőlük, hogy
Örök Lényem fölöttük áll.

Mert jellegekben érzékelt
csodás káprázatom vakít,
ki pártfogásomat kéri,
látszatán az hatol csak át.

De gonosz, balga és gyarló
hozzám sose folyamodik,
agyukra ül e káprázat,
hát lelkük démon-arcot ölt.

Bháraták hőse! Négyféle
híveim közt a gáncstalan:
ki bölcsségre tör, szenved,
célért küzd vagy bölcs, Ardzsuna.

Köztük a szüntelen jóga
hozzám hű bölcse legkülönb,
engem szeret leginkább ő
s nekem is ő legkedvesebb.

Derék a többi mind, ámde
a bölcs egyenrangú velem,
mert lelkén győzve meglelte
menedékét, az én utam.

Születések során így jut
elém a bölcs, ki tudja már:
Krisna maga a mindenség —
de az ilyen nagy szent kevés.

Ezer vágy tör tudásukra,
más istenekhez esd a nép,
magára maga ölt béklyót,
mert lelkén láncokat visel.

De isteneit ily hívő
bármily alakban áldja is,
állhatatos-szilárd hittel
mindig én töltöm el szivét.

Ha elmélyül hitében, ha
így vár isteni szent kegyet,
beteljesül, amit kíván:
én teljesítem óhaját.

Csakhogy a vékony észet véges
jutalom várja: égbe jut,
ki égieknek áldoz lent —
de énhozzám, ki értem élt.

Más balga: látomást érez,
hogy lát, engem, nem-láthatót,
bár magasztos, örök lényem
— lényegem — föl se fogja tán.

Mert bárki nem csodálhat meg,
jógám káprázatába rejt,
s a dőre nép hogy is tudná:
én nem születtem, sem halok!

Ellenben én tudok mindent,
mi volt régen, mi van, mi lesz,
csak, Ardzsuna, olyan lény nincs
ki felfoghatna engem is.

Vágy- s gyűlölet-fakasztotta
ellentét-párok gőze száll
minden agyra e föld hátán,
óh Ellenség-remegtető!

De aki jót cselekszik csak,
kiben véget ért a bűn,
ellentét-párokon túltör
és szilárd hittel engem áld.

Az ilyen, aki bennem győz
öregségén, enyészetén,
a cselekvést, a Felsőbb Ént
s a Brahmant érti teljesen.

Legfőbb Lény, Legnagyobb Isten,
Legelső Áldozat vagyok:
ki tudja ezt, a jógában
meglát halála alkonyán.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A tudás és megismerés jógája
című hetedik tanítás*

VIII.

ARDZSUNA SZÓLT:

Mi a Brahman s a Felsőbb Én,
óh Legfelsőbb Szellem, felelj!
Mi a tett, mi a Legfőbb Lény
s mit értünk Legfőbb Istenen?

Óh Madhut-leverő Szentség,
mi a Legelső Áldozat,
s hogyan lát meg, ki győz lelkén,
Téged, halála alkonyán?

A MAGASZTOS SZÓLT:

A Brahman az örök nagyság,
a Felsőbb Én: önnön valódi;
a tett pedig az élő test
lét-formáit szülő erő.

Legfőbb Lény: pusztuló formád,
Legfőbb Isten a szellemed,
s engem érts, testi képemben,
a Legelső Áldozaton.

Testben-élők dicső dísze,
tudd: ki halála alkonyán
— testét letéve — rám gondol,
az én lényembe olvad az.

Ki-ki amilyen istenhez
végpercében fohászkodik,
testéből lelke ahhoz száll,
mert, Kuntí-sarj, azzal rokon.

Rajtam töprengj tehát mindig,
élethalálharcodban is,
ha rajtam csügg szíved-lelked,
bizony mondom, hozzám kerülsz.

Ha pedig összefog jógád
s elméd szűnik csapongani,
a gondolat az istenség
legfőbb lelkével egyesít.

Az ősi Látnok, a Világteremtő
felfoghatatlan, örök Urra gondolj,
ki, mint ezer Nap, ragyog éjszakádban,
s nincs nála kisebb, de hatalmasabb sem

őrajta csüggj, ha beköszönt a végperc,
jógába mélyedt szeretettel őt hívd,
elméd a homlok közepére gyűjtvéni;
nagy szellemével csak eként vegyülhetsz.

S most ama helyről röviden, amelyről
Védák tudói hiszik: áll örökre —
vágyak bakói, remetéik, elérik,
el, önszigorral, a felé törekvők.

Ha szívedben honol vágyad,
koponyádban élet-erőd,
ha testednek szilárd jóga
elzárta minden kapuját,

s *rám* emlékezve, Brahmának
ÓM igéjét ismételed,
úgy veted le a test burkát:
legmagasabb utamra hágsz.

A magát-fékező jógi
ki elméjén uralkodik,
és nem csüggedve rajtam csügg,
könnyen elér, Prithá fia.

E nagy lelkeknek innét már
nincs mért újjászületniök
enyésző földi kínokra:
üdvösségük tökéletes.

Minden világ szünet nélkül
születik-pusztul, Ardzsuna,
kezdve Brahmá egén, ám ki
hozzám esd, vissza nem jut az.

Brahmá egyetlen éjébe
ezer világkor fér s ezer
egy nappalába — így tudják,
kik tudnak éjet és napot.

Nap költekor a nemlétből
minden új létre testesül,
de minden oda hull vissza,
a nemlébbe, ha jó az éj.

Az élet napra nap zsendül
majd alkonyatkor elvirít,
s nem rajta múlik, óh Pártha,
hogy másnap újra felvirul.

De túl e látható léten
egy örök láthatatlan int,
ez, mikor elpusztul minden,
maga romolhatatlan áll.

Nincs — mondják — magasabb út, nincs
egy örökebb, láthatatlanabb;
ki rálép, sose tér vissza.
Itt van legfelső székhelyem.

Legfelsőbb Szellem — így hívják
másként; ebben honol, mi él;
az áhítat jut eddig csak,
minden világot ez hat át.

S most halld, óh Bháraták hőse:
mikor hal meg a jógi úgy,
hogy visszatér? Mikor haljon
ha visszatérni nem akar?

Tűz, fény, nappal, nő hold: jó
az északi hat hónap is —
A Brahman-ismerő haljon
ekkor és a Brahmanba jut.

Füst, éjszaka, fogyó hold: rossz,
rossz a déli hat hónap is:
A Holdba jut, ki ekkor hal,
az ilyen újra születik.

Mert két út vár öröktől, tudd;
a világos és a sötét;
az elsőn sose térsz vissza,
de visszahoz a második.

Ha ismered e két ösvényt,
nem tévedhetsz el, Ardzsuna;
légy jógi hát a jógában
mindenkor, óh Prithá fia!

Szent Veda-ének, adomány, vezeklés,
tűzáldozat, mind jutalomra méltó —
ezt jógi értse, de haladja is túl,
így jut a legfőbb, s örök üdv honába.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
az Örök Brahman jógája
című nyolcadik tanítás*

IX.

A MAGASZTOS SZÓLT:

És most, mert hű barátom vagy,
halld a legtitikosabbat is,
a bölcs tudás tanát; értsd meg
s azontúl semmi baj nem ér.

Szent Királyi Tudás ez, bünt
eltörlő Királyi Titok,
könnyű elérni, még könnyebb
követni mert örök s igaz.

Ki meglátni igazságát
képtelen, Óh Had Ostora,
nem jut elém se, csak meghal,
így kell új életre kelnie.

Tudd, láthatatlan én tartom
e világok szerkezetét,
bennem lakik, mi él, minden
de magam bennük nem lakom.

Sőt ők se részeim — fogd föl
jógám legtitikosabb tanát:
élőket hord, mégsincs bennük
élőt-szülő énem soha!

Amint a nagy, csapongó Szél
a légben szüntelen lebeg,
az élőlények — értsd meg jól —
bennem éppúgy áramlanak.

Ám a világkorok végén
belém hull mind, Kuntí fia,
hogy új kor kezdetén keblem
kiárassza őket megint.

Önnön valómba mélyedve
újra és újra fölhozom
egész hadát e lényeknek,
és törvényt én szabok, nem ők.

E cselekvés leláncolni
mégsem tud, óh Dhanandzsaja,
mert hasznával mi gondom sincs:
átnézek rajta szenvtelen.

S a Természet parancsomra
megszül mozgót-nem mozdulót;
ez az Ok tartja forgásban
a világot, Kuntí fia.

Az ostobák lenéznek, ha
emberi testbe öltözöm,
nem látják Magasabb Lényem,
hogymily nagy úr fölöttük az.

Ál-remény, ál-tudás, ál-tett
sűrű ködként agyukra ül,
bennsőjüket gonosz lények
démoni lelke hatja át.

Ám a nagy lelkeket, Pártha,
isteni szellem élteti,
ők rajtam csüggnék, érezvén,
örök forrásuk én vagyok.

S mindig engem magasztalnak;
hódolatuk a szeretet;
fogadalmuk szilárd jóga:
így szolgálnak szünetlenül.

Ismét más bölcs tudásának
áldozatával áldozik,
nekem, ki vagyok egy és több
s mindenben föltalálható.

Mert áldozat s a szertartás,
oltár és tűz mind én vagyok,
én a varázsige s gyógyfű,
a halotti ital s a vaj,

de a föld atyja, ősatyja,
anyja és alkotója is:
a szentség, a tudás tárgya,
a Védák és az ÓM ige,

és úr, barát, lakóház, cél,
tanú, menhely, védelmező,
alapzat, kezdet, elmúlás,
romolhatatlan csíra, kincs.

Én árasztom a hőt, záport
s aszályt én küldök, Ardzsuna;
halál és halhatatlanság
lét s nemlét — én vagyok ez is.

Kik Véda-hívők s italuk a szóma,
dús áldozattal keresik a mennyet:
Indra egének el is érik üdvét,
s ott, szent körében, örömük csodás lesz.

Ám érdemük fenn kimerül magától,
hát hullniok kell a világra vissza.
Meddő a Hármas Tan: a vágyra vágyó
múló gyönyörnél egyebet sosem kap.

De aki másra nem gondol,
csak rám s hozzám ragaszkodik,
e lankadatlanul hívőn
én sem szünök segíteni.

Ki más istenhez esd hittel,
hittel másoknak áldozik,
énnékem áldozik, tudd meg,
kövessen bármilyen szokást.

Mert minden felajánlásnak
én vagyok élvező ura;
a mennyből lebukik mégis,
ki lényem félreismeri.

Isten-hit istenekhez visz,
szellem-hit szellemek közé,
ősök híve az ősökkel
az én hívem velem vigad.

Ki gyümölcsöt, virágot hoz,
vagy egy falevelet csupán,
vagy csak vizet — ha mély hittel
adja nekem — elfogadom.

Amit eszel s teszel buzgón,
áldozol-ajándékozol,
amit végzet vezeklésül
ajánld nekem, Kuntí fia.

Így pattan szét a tett lánc,
mely hasznos vagy haszontalan,
jógában révedő lelked
szabadon így jut énelém.

Az élők nekem egyformák,
nem hat rám vonzalom, harag,
de hű hívem belém olvad,
és én benne lakom viszont.

A csak engem imádót, bár
a legnagyobb gonosztevő,
az igazak közé iktasd,
mert jó szándék vezéreli.

Az ilyen az erény útján
örök békére jut hamar,
tudd, Kuntí-sarj, ki bennem hisz,
azt kárhozat nem érheti.

Ki nálam keres oltalmat,
habár a legalantasabb
— közrendű, nőszemély, szolga —
az ég ösvényein vonul.

Méginkább a kegyes bráhman
s az ájtatos királyi bölcs.
E világ siralom völgye,
így múlik el — szeress tehát!

Szeress, rám nyitva elmédet,
nekem áldozz, engem becsülj:
ha így igazgatod lelked,
szent összhang egyesít velem.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A királyi tudás és királyi titok jógája
című kilencedik tanítás*

X.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Erőskarú vitéz, hallgasd
magasztos szózatom tovább,
hasznodra lesz, amit mondok,
mert kedvvel csüggesz ajkamon.

Nincs fényes isten és nagy szent,
ki ismerné eredetem,
hiszen tőlem erednek mind
e bölcs szentek s az istenek.

Nekem, világ urának, nincs
születésem, se kezdetem,
halandó, aki így ismer,
nem téved, bajba nem kerül.

Ész, türelem, tudás, kín, kélj,
tisztánlátás, önfegyelem,
lét, nemlét, félelem, béke,
igazság, lelkinyugalom,

dicsvágy, szégyen, elégültség,
ártani-nem tudás, közöny,
bőkezűség, vezeklés — mind
e lét-formákat én szülöm.

A négy Manu s a hajdankor
hét nagy bölcs, elődeid,
s elődei az élőknek
gondolatom szülötte mind.

Ki felismeri lényemnek
százarcú varázserejét,
légy biztos benne, jógája
töretlen annak és szilárd.

Ami eleven, én nemzem,
belőlem fejlődik, mi él,
lét-formája tökélyében
a jógí érti ezt s imád.

Énjüket énbélém oltják
a bölcssek, rajtam csüggnek ők,
s egymást buzdítva békéjük
boldogságával áldanak.

Ki szüntelen a jógában
s híven szeret: elültetem
abban az értelem lángját,
hogy mezsgyém megtalálja majd.

A dőreség homályára
irgalmam így bocsátja rá
a tudás ragyogó fényét,
míg én magam nem változom.

ARDZSUNA SZÓLT:

Szent Brahman, legnagyobb Szentség,
te, leghatalmasabb Erő,
ő: Úr, égi örök Szellem,
születetlen fő Istenünk:

minden bölcs így idéz téged,
így Náraada, az égi szent,
s Aszita Dévala, Vjásza —
és most ezt mondod el te is.

Fürtöshajú, hiszek néked,
minden szavad való s igaz,
mégsincs oly isten, oly démon,
ki látja lényed, óh Dicső!

Magadat, Legnagyobb Szellem,
te magad ismered csupán,
ki a lét ura, forrása,
egek s földek királya vagy.

Kegyessedj hát eléem tární
csodás hatalmadat, nagyúr:
mily megnyilvánulásával
hatod át a világokat?

S hogy fogjalak fel, óh Jógi,
rajtad töprengve szüntelen?
Mily lét-formákban képzeljem
személyed, óh Magasztos Úr?

Lelkek Ura, ne hagyd abba:
hogyan nyilvánul meg valód?
Hogyan jógád? Szavad mézét
ízlelni vágyom untalan.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Legyen. Halj hát hatalmamról
óh Kuruk legkülönbike,
de főbb csodáiról csak, mert
másképp végére nem jutunk.

Fürtöshajú vitéz, tudd meg,
minden lény lelke én vagyok,
én a kezdet, az életsors,
de az ember halála is.

Az Áditják között Visnu,
a fények közt a Nap vagyok,
Marutok közt Marícsi, s fent,
a csillagok között a Hold.

Száma-Véda a Védák közt,
Indra az Istenek fölött,
érzékek közt a higgadt ész,
s az érzés mindenben, mi él.

Vagyok Siva a Rudrák közt,
jaksák között a Kincs Ura,
Vaszuk között a Tűzisten,
s a Méru a hegyek fölött.

A menny papjai közt, Pártha,
bennem tiszteld Brihaspatit,
Had Urát a vezérek közt,
vizek között az Óceánt.

Bhrigu vagyok a bölcsek közt,
szavak között a bűvös ÓM,
áldozatban az esdeklés,
bércek közt a Himalája.

Fák közt a Szent Fügéhez mérj,
jósok közt Nárada vagyok,
Csitraratha a gandharvák,
Kapila a bölcsek között.

Paripák közt, a nektárból
született mén, Uccsajhsravasz,
elefántok között Indra
vezérellefántja vagyok.

S vagyok a szablya villáma,
tehenek Csodatehene,
szeretők közt a nemző Vágy,
Vászuki a kígyók közül,

s a Nága-faj Anantája
és Varuna, a víz ura,
s feje a fejedelmeknek
Jama, s az ősi Arjaman.

De daitják ura, Prahláda,
a végső óra Végzete,
erdőlakók oroszlánja,
s fent Garuda is én vagyok.

S vagyok Ráma a hősök közt,
elemek közt a Szélvihar,
Szent Krokodil a víz népe,
Gangá a folyamok között.

Minden lény kezdete s vége
s egész élete én vagyok,
a tudásban a bölcsesség,
a szónokok nyelvén a szó,

s minden párban vagyok mindig
a kettősség, az A betű
a betűk közt, a négyarcú
Teremtő s az örök Idő.

Én vagyok a jövő méhe,
a mindent elnyelő Halál,
a női szó, erény, szépség,
s az ész, tudat, jószív, erő;

dalok közt a Hatalmas Dal,
versformák közt a Véda-vers,
hónapok közt a két téli,
évszakok közt a Rügynyitó.

Vagyok dicsők dicsősége,
szemfényvesztők csaló csele,
a Győzelem, az Elszántság,
vitézben a vitéz erény.

A Vrisnik közt vagyok Krisna,
a Pándavák közt Ardzsuna,
a remeték között Vjásza,
a látnokok közt Usanasz.

Vagyok a büntetők botja,
győzni vágyók csalárd szava,
bölcsekben a belátó ész,
a titokban a hallgatás.

Én vagyok ősi forrása
mindennek, tudd meg, Ardzsuna,
mozgó vagy mozdulatlan lény
nélkülem létre sem jöhet.

Ámde csodás hatalmamnak
nincs vége, óh Had Ostora,
nagyságomnak e pár jelző
csekély példája volt csupán.

Bármely lényben hatalmat látsz,
fenséget vagy kemény erőt,
tudd meg, az én dicsőségem
gyér visszfényét csodálhatod.

De minek szóba szót fűzni?
Mit érsz mindezzel, Ardzsuna?
Lényem egy porszemén ott forr,
ott lángol az egész világ!

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A megnyilvánulások jógája
című tízedik tanítás*

XI.

ARDZSUNA SZÓLT:

Az énfölötti én titkát
föltárta pártfogó kegyed —
szavad letépte lelkemről
tüstént a tévedés ködét.

Maradéktalan elmondtad:
keletkezik-pusztul, mi él;
csak, óh Lótusz-szemű Szentség,
nagyságod nem fogyatkozik.

Miképp kinyilatkoztattad,
Legfelső Szellem, úgy igaz;
de most hadd lássalak, Felség,
isteni alakodban is.

Ha elviselni látványod
elég erősnek vélsz, Uram,
örök lényed való voltát,
fedd föl, óh Jóga Mestere!

A MAGASZTOS SZÓLT:

Pillantsd meg hát Prithá sarja,
sokszáz, sokezer arcomat,
hogy végtelen varázslattal
forma, szín rajta mint vegyül.

Asvinok, Marutok, Rudrák,
Áditják, Vaszuk népeit;
Lásd meg, mit senki még eddig —
láss, Bhárata, pazar csodát!

Lásd a teljes világot most:
eleven és halott anyag
hogy' örvénylik-lobog bennem;
s nézd még, amit csak nézni vágysz.

De tündöklésem eltűrni
aligha tudja földi szem,
égi szemet adok hát, hogy
égi jógám csodálni tudd.

SZANDZSAJA SZÓLT:
E szókkal szólt Hari-Krisna,
a jóga legnagyobb ura,
s mennyei szent valójában
tűnt fel Prithá fia előtt.

Óh király! számtalan szája,
szeme és bűvös arca volt,
számtalan égi ékesség
s égi fegyver ragyogta be.

Isteni koszorúk, leplek,
ámbra s balzsam lengték körül,
végtelen volt varázsában
s ő látszott mindenütt, csak ő.

Mintha a mennyben egyszerre
ezer Nap lobbant volna fel,
oly tündökletes izzással
ragyogott a dicső nagyúr.

Pándu sarja pedig látta,
az istenben mint kavarog,
ezer parányra robbanva,
egységben mégis a világ.

Elborzadt a csodálattól
Ardzsuna, haja égnek állt
s az úr előtt fejet hajtvá
s kezét kulcsolva így beszélt:

ARDZSUNA SZÓLT:
Már látva látom az egek lakóit,
látom, nagy isten, ami él, tebenned;
lótuszszírom-trón magasán Brahmá ül,
szentek hadában, körül égi kígyók.

Szem, száj, kar, emlő sokasága vagy te,
szent alakod vész a határtalanba,
nincs kezdeted, nincs közeped, se véged,
formád, Világok Ura, fogyhatatlan.

Látom korongod, jogarad, fej-éked,
fény-tömegeddel beragyogsz ma mindent;
óh Mérhetetlen, szemem elvakítja
Napnál vadabban lobogó varázsod!

Minden tudásunk tefeléd törekszik,
Isteni Törvény örök őre; végső
pillére vagy te az egész világnak,
szent, ősi szellem — riadozva nézlek.

Hozzád halál, sors, születés nem ér fel,
roppant erő vagy, szemed a Nap és Hold,
karod temérdek, tüzes ajkad oltár:
világok üszkét legelészi lángja!

Föld s Ég között a teret és a földnek
minden zugát te egyedül betöltöd;
ámulva tested iszonyú csodáin
Hármas Világunk riadozva hőköl.

Beléd sietnek az eget lakói,
reszketve hívnak, kezük összetéve,
„Üdv!” zeng e bölcsek s igazak fohásza,
ékes dalukban lobog a dicséret.

Téged csodálnak a Vaszuk, a Szádhják,
Rudrák, Aszurák, Marutok s Áditják,
Asvinok, ördög-hadak, üdvözültek,
gandharva-, sziddha-seregek s a jaksák.

Óh óriás test, ezer ajak és szem,
comb, láb, erős kar buja szövevénye!
Markod, hasad, bős agyarak figyelve
megremeg ég-föld, velük én, szegény is.

Égig csapó égő tüzed, a szivárvány
minden színével, szakadék a torkod;
rámmeredő láng-szemedet ha nézem,
óh Visnu, békém oda s elhagy álmom.

Ínyedben-izzó fogaid sövényén
végpusztulásunk lobogása lángol;
látom, a föld fogy, menedékem elvész —
irgalom, isten, te Világ Edénye!

Már Dhritarástra s a földek-
őrei hadfők, seregeik élén,
s a Szekerész-fi, vele Bhísma, Dróna
legrettegettebb fiainkkal együtt:

mind hömpölyögnek iszonyú fogakkal
félelmetes mély szorosába szádnak;
fennakad ez s az agyarak karóin,
ott rángatódznak, fejük-összezúzva.

Mint bőszi irammal folyamóriások
tajtéka-sodra tör a tengerárba,
épp úgy özönlik ez az óriás-nagy
emberfolyam szád pokolüregébe.

Mint éji lepke, mely a láng felé száll
s megperzselődve belevész bolondul,
torkod tüzébe, vakon-öntudatlan
így szédül, így hull ez a kába nép is.

Lángnyelved éget, az egész világot
felnyalja, -falja, valahol csak éri,
minden teret, jaj, beborít e rémes
tűzláva, Visnu, s elemészti földünk.

Szólj, Szörny-alak! Mondd: ki vagy?
És kegyelmezz!
Csúszok a porban, egek ura, hozzád.
Ismerni vágylak, diadalmas isten,
mert mit cselekszel, mit akarsz — nem értem.

A MAGASZTOS SZÓLT:

Vagyok a Végzet, a világvesztő;
munkám a Romlás; ami él, megölni.
Nélküled is mind a halálba hullna
tüstént e sok hős, ki ma szembenéz itt.

Hát rajta, tedd nagy nevedet nagyobbá,
irtsd őket és dús birodalmad élvezd;
én már megöltem e hadat előre —
Félelmetes Kar, te csak eszközöm vagy!

Bhísmát levertem, le Dzsajadrathát is,
Drónával együtt, s a vitézi Karnát.
Mind, mind megöltem; te se késs, csatára
Máris tiéd a diadal e harcban.

SZANDZSAJA SZÓLT:

Krisna szavára a Fejékes Íjász
kulcsolta össze a kezét rajongva,
s így szólt ijedten-remegőn megint a
Fürtőshajúhoz dadogó ajakkal:

ARDZSUNA SZÓLT:

Énekre, Lelkek Ura, minden élők
méltán fakadnak, jogosan dicsérnek.
Szörnyed a szörnyek hada, fut, ha meglát,
ám fent magasztal valamennyi szellem.

Hogy ne borulna elibéd e sok szent,
Nagy Szív, Teremtő, te Világ Edénye?
Több vagy Brahmánál, egek ős királya,
hozzád halál-lét, örök úr, nem ér fel.

Ős Szellem, ég fő Fejedelme! Végső
oszlop: te tartod az egész világot,
mindent betöltő nagy erő, tudásunk
forrása-tárgya, te, ki végtelen vagy.

Te Tűz, te Szél, te Jama és Varuna,
te Hold, Teremtés Ura, ősök őse,
üdv néked, üdv, üdv, ezer és ezerszer,
s azonfelül is ezer üdv újólag!

Üdv szemben és üdv körülötted és üdv
hátrad mögött, óh nagy Erő, te Minden!
Mert nincs határod: magad a Világ vagy
s mindent te táplálsz, Kimeríthetetlen!

Olykor ha szóltam botorul: „Te, Krisna!”
Majd: „Hé, barátom, Jadu!” Hisz hihettem,
az vagy, barátom — de ki vagy, milyen nagy,
nem láttam azt — ha szeretet vagy épp gőg,

bár tréfa közben, mulatozva, sértett,
s bántott pihenve, lakomán vagy ülve,
mások előtt vagy mi magunk között csak
esdek, bocsáss meg, te Beláthatatlan!

Atyja a mozgó s a halott anyagnak,
tisztelt, magasztos Vezetőnk, te vagy csak
Hármas Világunk se találja párod —
hogyan is találná, te Legóriásabb?

Hát porba hullva, leborulva kérlek,
légy irgalommal, Kegyelem Királya.
Mint apa sarját, szerető szerelmét,
barát barátját, Egek Ura, szánj meg!

Borzaszt e látvány, melyet ember eddig
még sose látott, iszonyat kavár föl.
Öltözz, nagy isten, evilági testbe,
óvj meg, könyörgök, te Világ Edénye!

Ismét korongod, jogarad, fej-éked
s emberi formád akarom csodálni:
ismét négy karral közelegj, esengek,
óh te ezer kéz, ezer arc királya!

A MAGASZTOS SZÓLT:

Ardzsuna, minthogy kegyesen tekintlek,
jógám közölte magasabb valómat:
szem-sose-látta egyetemes arcom
fényszövetének örök ős varázsát.

Védák tanult ész, alamizsna, jótett,
áldozat, izzó fegyelem: kevés mind,
hogy föld szülötte igazi valómat
úgy lássa, mint ma te, Kuruk vitéze.

Lelked ne szántsza iszonyat, ne borzadj,
hogy látnod adtam riadalmas arcom.
Szűnjék szívednek vacogása, békülj,
és láss olyanak, amilyenek eddig.

SZANDZSAJA SZÓLT:

Így szólt a nagy szent, Vaszdéva-Krisna,
s fölvette újra evilági testét.
Majd Ardzsunát, a remegőt, csitítván,
ismét a nyájas-szerető barát lett.

ARDZSUNA SZÓLT:

Most, hogy megint ember lettél,
s nyájas arcod csodálhatom
óh Lelkek Ura, elném is
magához tér, lecsillapul.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Valódi lényem úgy látni,
ahogyan te, nagyon nehéz,
bár erre szüntelen vágnak
a fénylő égi lények is.

Mert nem elég sem öngyötrés,
sem a Védák, sem áldozat,
sem jótett, hogy — miképpen te —
fölfoghassák igaz valóm.

Lényegemet megismerni
csak a hű szeretet segít,
belém olvadni így tudsz csak,
óh Ardzsunám, had ostroma.

Ki értem él, ki nem vár mást,
s betölti művem és szeret,
és nem gyűlöl halandó lényt,
az, Pándu sarja, rámtalál.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A Mindenség Látomása
címmű tizenegyedik tanítás*

XII.

ARDZSUNA SZÓLT:
Mondd, ki nagyobb a jógában:
az-e, ki mindig abban él
s áhítattal terajta csügg,
vagy ki a Láthatatlanon?

A MAGASZTOS SZÓLT:
Ki rám függeszti elméjét
s jógája nem fogyatkozik,
se nagy hite, bizony mondom,
az a jógi tökéletes.

De aki az örök, legfőbb,
láthatatlan, határtalan,
leírhatatlan, elvont lényt,
a mindenütt-jelenvalót,

őt szolgálja, az élőket
egybe látva s szeretve mind,
vágyait pedig elfojtva —
az én utamra lép az is.

De a Nem-láthatón csüggni,
ez éppen a legnehezebb,
mert a Nem-látható útján
lelkünk teste nehéz teher.

Aki azonban engem néz,
csak énrám bízva mindenét,
s jógába forduló szívvel
rajtam töpreng, értem rajong,

azt az új lét s az elmúlás
tengeréből kiragadom,
hiszen minden, amit gondol,
hozzám szárnyal, Prithá fia.

Értelmed hát felém szálljon,
elméd vegyüljön énvelem,
és attól kezdve — higgy nekem —
énbennem lakozol te is.

Ámde ha tudatod mélyen
lelkembe forni mégse tud,
a gyakorlat jógájával
törekedj legalább felém.

Ha e gyakorlat is terhes,
tetteidet ajánld nekem:
tökéletes lehetsz úgy is,
ha tetteid nekem adod.

Ha erre sincs erő benned,
járd úgy jógám ösvényeit,
hogy megveded a tett hasznát,
kordában tartva szívedet.

Gyakorlatnál a bölcs ész több,
észnél több az elmélyülés,
ennél is több lemondásod,
mert a lemondás nyugalom.

Ki nem gyűlöl halandó lényt,
ki nyájas, könyörületes,
türelmes, szabad, önzetlen,
s öröm vagy kín előtte egy,

ki tud lelkén uralkodni,
ki örökké derűs, szilárd,
s vágyát-gondját elém tárva
hozzám hű — azt szeretem én.

Kitől egy földi lény sem fél,
s ki egy lénytől se fél soha,
mert rettegés, öröm, vágy, düh
nem dúlja — azt szeretem én.

Kit érdek nem vezérelhet,
ki nem csügg terveken, ki nyílt,
nyugodt, közönyös, ártatlan
s engem áld — azt szeretem én.

Ki nem örvend, ki nem gyűlöl,
kit bánat-vágy nem ér utol,
ki gyönyört-szenvedést megvet
s engem vall — azt szeretem én.

Ki jót-gonoszt közönnyel néz,
s nem rezzen, érje kín-öröm,
hideg-meleg, dicséret-gáncs
s eltépi kötelékeit,

és szidják vagy magasztalják,
ő hallgat és elégedett,
házat nem tart, erős, buzgó —
az ilyent szeretem nagyon.

De ki szavam igazságát
nektárként élvezi s becsül
s bennem odaadóan hisz,
legjobban azt szeretem én.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A szeretet jógája
című tizenkettedik tanítás*

XIII.

A MAGASZTOS SZÓLT:

E test neve mező — mondják,
óh Kuntí sarja, bölcs papok;
aki felfogja ezt ésszel,
a mező ismerője az.

De ismerője, értsd szómat,
minden mezőnek én vagyok.
S a bölcsesség: megismerni
mezőt és mező-ismerőt.

Bhárata, halld tehát kurtán,
micsoda s milyen e mező,
hogyan s mért változik mindig,
és ki a mező-ismerő.

Sok látnok szőtte már dalba,
zeng róla Véda-vers ezer,
s bölcsen taglalva terjesztik
a Brahma-szútra könyvek is.

Az öt elem, a nem-látszó,
az én tudat, az értelem,
az érzékek tizenegy szerve
s e szervek öt területe,

vágy-ellenszenv, öröm-bánat,
ész, erő, testi kapcsolat —
mezőnek ezeket hívjuk
és ezek változatait.

Szerénység, feddhetetlenség,
ártani-nem-tudás, erély,
becsület, hit a mesterben,
szentség, türelem, önszigor,

megvetése a vágyaknak,
jószág, s a nagy felismerés,
hogy kezdet-vég, öregség-bű
s minden baj mily viszonylagos,

hogy házbirtok, gyerek, hitves:
hívság hívsága minden itt,
hogy jószerencse-balvégzet
egyformán mind haszontalan,

és a hű szeretet, mellyel
a szilárd jógi rámtalál,
s magánya, melybe rejtőzik,
megvetve e világi bolyt,

s buzgalma az igaz lényeg,
az énfölötti én felé —
mindez együtt a bölcsesség,
a többi dőreség csupán.

Most halld, amit kutatnod kell,
amit megértve üdvözülsz:
ez a nem-született Brahman,
mely — mondják — se nemlét, se lét.

Mindent magába foglalva
e világ vele van teli;
ezer arca, szeme s lába,
karja, feje és füle van;

és gazdag minden érzékben,
bár egyetlen érzéke sincs;
misem köti, de hord mindent
jelleg nélküli jellege;

távol van és közel, bent él
a lényekben, de kívül áll;
mint mozgó mozdulatlanág
oly finom, észre sem veszed;

osztatlan is felosztódva
minden élőben ott feszül,
fenntartójuk, lesújtójuk,
újranezmzőjük — így csodáld.

Világ világa, fényétől
a vak éj visszahömpölyög —
ez a szívben a bölcsesség,
de annak tárgya s útja is.

A mezőt ezzel elmondtam,
el a tudást, tárgyát csakúgy.
Ki felfogta s imád engem,
lényemmel összeolvad az.

Mert tudd meg, anyag és szellem
egyaránt kezdet-nélküli;
változat és tulajdonság
az anyag szüleménye csak.

Minden tetteknek, teendőnek
s tevőnek oka az anyag,
a szellem csak a kény és kín
érzékelésének oka.

Az anyagban lakó szellem
ölt hát anyagi jelleget,
rossz vagy jobb létre így ébred,
mert minden jelleg hat reá.

E felsőbb szellemet hívják
megengedőnek, tanúnak,
főntartó s élvező úrnak,
de énfölötti énnak is.

Ki szellem, anyag és jelleg
különbségét fölismeri,
életét bárhogyan tölti,
nem kell újraszületnie.

Van, aki lelke leglelkét
elmélkedéssel éri el,
mások a szánkhja-jógával,
tetteikkel a többiek.

Ismét más ide sem jut fel,
de hallván róla, tiszteli,
ez is túltör halálán, ha
amit hallott, követni kész.

Mert nyerjen, Bháratám, létet
mozgó vagy mozdulatlan itt,
úgy történik, hogy egygyéforr
mező és mező-ismerő.

Ki látja ezt a mindenben
bent élő legnagyobb Urat,
múlandóban a nem-múlót,
a világot az érti csak,

Ki látja ezt a mindenhol
egyformán ott-tartózkodót,
magát pokolra nem veszi,
de legfőbb céljába jut.

Végül ki látja, nincs oly tett,
melyet ő tesz meg egymaga,
mert mindent az anyag végez,
az látja jól az életet.

Ki tudja, hogy a sok testben
az a sok létező csak egy,
s az Egy árasztja szét őket,
az a Brahmant is elnyeri.

E legfőbb Én örök, mert nincs
tulajdonsága, kezdete,
s bár, Kuntí sarja, testet hord,
nem küzd, hozzá tett nem tapad.

Mint a mindent kitöltő, lágy
légárnyékát sem éri szenny,
a minden testben ott élő
lélekhez sem ragad mocsok.

Miként a Nap betündökli
az egész földet egymaga,
úgy von minden mezőt fénybe
a mezők ura, Bhárata.

S aki így tesz különbséget
— bölcsen — test és lélek között,
és tudja, az anyag láncát
mi oldja föl, az üdvözülni.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A mező és mező-ismerő
megkülönböztetésének jógája
című tizenharmadik tanítás*

XIV.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Most folytatom: a bölcsesség
fő bölcsessége vár terád;
a bölcs, ha megmerül benne
a legfelső tökélyre jut.

E tudással belém olvad,
s nem kell újraszületnie
újabb világteremtéskor,
sem halnia a végnapon.

Tudd: anyaméh a nagy Brahman,
beléje csírád én vetek,
s a világ minden élője
innét ered, óh Bhárata.

Bármily méhben fogant is meg
egy földlakó, Kuntí fia,
anyaméhe a nagy Brahman
és nemző atyja én vagyok.

Természet-szülte jelleg, tudd,
három van: összhang, szenvedély
és sötétség — örök lelked
ezek a testhez kötözik.

Közülük, Büntelen Bajnok,
tisza, fénylő és folttalan
a szent összhang — a boldogság
s tudás vágyához ez kötöz.

A szenvedély viharzó láng:
a szenvedélyt a vágy szüli;
ez lelkedet a tettvágyhoz
köti hozzá, Kuntí fia.

A sötétség nehéz mákony;
ezt a tudatlanság szüli,
s lelked lusta hanyagsággal
és álommal kötözi meg.

A szent összhang az üdvhöz köt,
a szenvedély a tethez, ám
a sötétség — az ész gőze —
a tunyasághoz, Bhárata.

Az összhang győz sötétségen,
szenvedélyen; a szenvedély
győz sötétségen, összhangon,
s a sötét a két másikon.

Ha ott ragyog a bölcsesség
testednek minden kapuján,
tudd Bhárata, a szent összhang
uralkodik már lelkesen.

Ha kapzsi sürgölődő vagy,
serénykedő s a vágy epeszt,
lelkesen, Bháraták hőse,
akkor a szenvedély az úr.

Ha tétlen és erőtlén vagy,
káprázat rabja és tunya,
lelkesen, óh Kuruk dísz
a sötétség uralkodik.

Kit halála a szent összhang
állapotában ér utol,
a lényeg-ismerő bölcsnek
makulátlan honába száll.

Ki szenvedélye közben hal,
új létet új vágyakra kap,
és ki pusztul sötétségben,
azt újjá dőre nő szüli.

Jó tett gyümölcse szent összhang
és tisztaság — ez írva áll;
a szenvedélyeké bánat,
a sötétségé balgaság.

Az összhangból tudás sarjad,
a szenvedélyből kapzsi vágy,
a sötétség viszont rest észt,
zavart, renyheséget fakaszt.

Égbe ragad a szent összhang,
földön ballag a szenvedély,
de aki a sötétségé,
a legalsó pokolra hull.

Látó, ki látja, minden tett
e jelleg munkája csak,
de tudja, ki igazgatja
őket is — egy lehet velem.

Végtére, ha e testhez forrt
hármasság se gyötri már,
a lélek halhatatlan lesz,
kint, születést, halált feled.

ARDZSUNA SZÓLT:

Mi jelzi, ha felülmúltuk
e hármasság jelleget, Uram?
Hármasságán ki győzhet, mondd,
s mint éljen, ki győzni akar?

A MAGASZTOS SZÓLT:

Aki sem a tudás fényét,
sem a munkát nem gyűlöli,
sőt még a dőreséget sem
s hiányukkal mi gondja sincs,

ki, Pándu sarja, pártatlan,
kihez jelleg már föl sem ér
s így szól nem-csüggedőn: „Mindent
a hármasság mozgat itt”,

kinek mindegy öröm-bánat,
gyalázat vagy magasztalás,
kő, sár vagy sárarany, mindegy
kém vagy kín, s így elégedett,

és ellenség-barát, jó szó
vagy gáncs, az is mindegy neki,
mert földi célja nincs — az győz,
csak az, a jelleg fölött.

Végül ki jógiként engem
szolgál szeretve, szüntelen,
jellegektől szabad szívvel,
az a Brahmannal egyesül.

Mert én vagyok a nemmúló
örök Brahman lakóhelye,
én a végtelen üdvösség
s az örök Törvény talpköve.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A hármas jelleg
megkülönböztetésének jógája
című tizennegyedik tanítás*

XV.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Áll egy fa, gyökerével fönt,
ágával lent — a Szent Füge;
levelei a Védák s ki
tudja ezt, Véda-ismerő.

Le s föl tör ága, mely a jellegekből
hajt ki s ezernyi rügye ezer érzet;
míg földnek omló gyökerei telve
sorban a földi cselekedetekkel.

Ezt az alakját sose látja senki;
hol gyökerezhet, hol a vége, azt sem;
ámde szekercéd, a közöny, ne késsen:
döntsd ki tövestül vele e kemény fát,

aztán keresd csak az utat, amelyről
senki, ha rátért, soha vissza nem jó,
mert ha elérte a nagy, ősi Lelket,
azt, ki e forgást valaha szerezte,

akkor — a kéjt-kínt, a zavart, a gőgöt,
vágját, kötelmét leigázva immár,
s az énféletti magas Énre lelve —
bizton bejuthat az Örök Világba.

Nem lángol ott a Nap fénye,
Hold nem csillog, tűz sem lobog:
ahonnan senkisé ism tér meg,
ott van legfelső székhelyem.

Nem-múló Énem egy része
a földön élők lelke lesz,
ez érzékeket és elmét
anyagba sző s onnét vezet.

Midőn a lélek egy testet
elfoglal vagy sorsára hagy,
mint illatot a szél, őket
maga előtt hömpölygeti.

S mint hallás, ízlelés, látás,
tapintás, szaglás, gondolat:
minden érzékben ő trónol,
ő s nem más érez általuk.

De ott van vagy se, vagy boldog,
hogy hány érzék szolgálja őt,
s dörék sose fogják fel,
csak bölcs szem pillanthatja meg.

Csak törekvő-szilárd jógik
tudják, hogy bennük őrködik;
a fesztelenkedő balga,
bármint igyekszik, mitse lát.

Fénytengere a szent Napnak,
mely fürdeti a földeket,
Hold tündöklése-villámfény,
tudd meg, tüzem szikrái csak.

Közétek szállva én fűtök
erőmmel minden életet,
száz ízzé válva, mint szóma,
a fűvekben szétáradok.

Mint hó borítom el tested,
lélegzetedbe vegyülök,
lángommal így emészttem föl
a táplálékok négy fajtát.

Minden halandó szíve szent lakásom,
tőlem az emlék, a tudás, a kétely,
vagyok a Védák tudománya, Védák
tudója, végül dalosa daluknak.

Két szellem él világodban,
egy halandó és egy örök.
Halandó: minden élőlény,
örök: a Megvilágosult.

De a legmagasabb szellem,
tudd meg, az Énfölötti Én:
ez őriz — nemenyésző Úr —
a szent Hármas Világot is.

Mivel nem ismerek romlást
s öröknél örökebb vagyok,
a Védákban s a nép ajkán
Énfölötti Én a nevem.

Ki Énfölötti Énemhez
tévelygés nélkül így jut el
s egész valója rajtam csügg,
mindent tud már, óh Bhárata.

Feltártam, Büntelen Bajnok,
legtitkosabb tudásomat;
ha érted, Bháratám, bölcs vagy
s elérted földi célodat.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
Az Énfölötti Én jógája
című tizenötödik tanítás*

XVI.

A MAGASZTOS SZÓLT:
Szelidség, tisztaság, hűség,
örökös jóga, önszigor,
vezeklés, bőkezű jóság,
Véda-tanulás, áldozat,

ártani-nem-tudás, béke,
igazság, kellem, becsület,
gáncs, vágy, düh semmi, csak részvét,
szemérem, önfeláldozás,

s gőg, erőszak se, csak szentség,
szilárdság, nagyság, türelem —
ím Bhárata, ezek fűtik,
kiben isteni tűz lobog.

Fennhézás, harag, vadság,
dőreség, dölyf, képmutatás —
ezek pedig, Prithá sarja,
szítják a démoni szívet.

Az isteni ragad mennybe,
a démoni rabláncra fűz.
Te, Pándu-sarj, ne rettenj meg,
benned isteni láng lobog.

Kétféle a teremtett lény:
van démoni s van isteni.
Az istenit leírtam már,
most, Pártha, halld a démonit.

Mit kerüljön, miért küzdjön,
démoni lény nem fogja föl.
Igazság, tisztaság, illem
szívében sose kap helyet.

Nincs Teremtő — bizonygatja —,
a világrend vigasztalan;
nem egymásból fakad minden:
csak egy erő teremt, a vágy.

E vízeszű, vesztett lények
ezt mondják aljas-álnokul,
s romlására világodnak
rémtetteket követnek el.

Űzik dölyffel, csalárdsággal
elérhetetlen vágyaik —
a rút eszközt gonosz céljuk
így szentségteleníti meg.

Végzetlen csapongásuk
végül halálba csillapul,
de addig szenvedélyük forr,
mert céljuk netovábbja ez.

Fojtja őket harag, kéjvágy
és száz béklyóval a remény,
fő gyönyörük a fondorlat,
a kapzsi kincsharácsolás.

„Ma ezt szereztem ezt nyertem,
betöltöttem e vágyam is!”
„Ez a birtok az enyém, holnap
szomszédomat is elveszem!”

„Egy ellenségemen győztem,
föl, hadd győzzek a többin is!”
„Úr vagyok, szürcsölök száz kéjt,
kincs, hatalom, szerencse vár,

hozzá nemes vagyok, gazdag,
ugyan ki ér fel énvelem?
Hát adok, áldozok, páرزok!” —
Így hengegnek idétlenül;

káprázatba temetkezve
híg ésszel így csaponganak,
de míg gyönyörbe süllyednek,
zuhannak rút pokolra mind.

Mert kérkedők, rögeszmések,
talmi kincsre bután hiúk,
s áldozatuk sem őszinte,
amit tesznek, képmutatás.

Forr bennük hatalomvágy, gőg,
indulás, önzés, bujaság,
engem gyalázva gyűlölnék,
nemcsak másban, magukban is!

Én bős, silány, sötét lelkük,
új születéseik során,
démoni méhbe plántálom,
oda valók e mocskosak.

Démoni méh bolond észet szül
minden létben, Kuntí fia,
azzal rám nem talál senki,
az a mély kárhozatba visz.

Oda három kapun juthatsz,
lelked három halál lesi:
Kapzsóság, Harag és Kéjvágy —
mindegyiket messze kerüld!

Ha, Kuntí-sarj, erőt vettél
a sötétség e kapuin,
lelked üdvét is elnyerted
s a Legmagasabb Útra lépsz.

De aki vágyakat hajhász
s a szent könyvek se fékezik,
boldog tökéletességre,
a Magas Útra nem jut az.

A szent könyvek eléd tárják,
hogy mi használ neked, mi nem,
tetted kövesse hát mindig
e szent könyvek parancsait.

*Így hangzik A Magasztos Szózat
Az isteni és démoni sors
megkülönböztetésének jógája
című tizenhatodik tanítás*

XVII.

ARDZSUNA SZÓLT:

S ki híven hisz, de szent könyvek
törvényeire mit sem ad,
azt mi vezérli: szent összhang?
szenvedély? sötétség? — felelj!

A MAGASZTOS SZÓLT:

Háromféle a hit, halld meg:
ezt szent összhang, vagy szenvedély
vagy sötétség irányítja,
a szív természete szerint.

Bháratám, olyan minden hit,
amilyen az egyéniség;
hit a lényege lelkednek.
Mondd, mit hiszel, s tudom, ki vagy.

Az összhang istenekben hisz,
tündérekben a szenvedély,
a sötétség lidérceknek,
holtak árnyának áldozik.

Ki oly kemény vezeklést kezd,
milyent már tilt a szent szabály —
ki önzőn-álnokul szítja
szenvedélyét, vad vágyait —

ki ostobán sanyargatva
teste finom szerkezetét,
testében engem is gyilkol:
az a poklok útján bolyong.

Háromféle a táplálék,
melyet ki-ki kedvvel fogyaszt;
áldozat, adomány és böjt
ugyancsak háromféle — halld!

A szent összhang szerint élő
friss, ízes, jó ételt szeret,
mely hős szívet, erőt, kedvet,
magas kort s egészséget ad.

A szenvedély szerint élő
érzéki eledelt szeret
s forrót, csípőst, fanyart, sósat,
karcost, mely bút, kínt, kórt okoz.

A sötétség szerint élő
tisztátlan maradékra les,
és állott, erjedő, romló
vagy ízetlen ételt szeret.

Szabályos áldozat, melyhez
önérdek mocska nem tapad,
melyet szent kötelesség szít,
a szent összhang szerint való.

Számító áldozat, melyhez
önző képmutatás tapad,
tudd meg, óh Bháraták díszé,
e szenvedély szerint való.

Hitetlen áldozat, mely sért
minden szabályt, imát feled,
s a papot sem jutalmazza,
a sötétség szerint való.

Halld, mi a test vezeklése:
szentség, becsület, önszigor,
ártani-nem-tudás, Isten,
pap, bölcs, szülő tisztelete.

Míg a beszéd vezeklése:
a kedves, jó s igaz szavak,
felmondása a Védáknak
s minden segítőkész tanács.

S az értelem vezeklése:
derűs elme, jóindulat,
büntelensége lelkednek
önuralom és hallgatás.

Ki e három vezeklésbe
hittel s önzetlenül elmerül,
a szent összhang vezeklését
végzi s legyőzi önmagát.

Ki gögből, nagyravágyásból,
hiú hírvágyból vezekel,
a szenvedély vezeklését
végzi s ez törpe, talmi tett.

Ki más megátkozására
magát kínozza vezekel,
a sötétség vezeklését
végzi s ez csak bolond lehet.

Ki tudja: adni mindig kell,
s jó helyen, jókor, jónak ad
— bár viszonzást nem is várhat —,
a szent összhang szerint adott.

Ki vizonzás reményében,
saját hasznát keresve ad
— vagy épp kelletlenül-resten —
a szenvedély szerint adott.

Ki tiszteletlenül-nyeglén,
rossz helyen, rossz időben ad
— vagy méltatlant jutalmaz csak —,
a sötétség szerint adott.

ÓM, TAT, SZAT — az örök Brahmant
e három szó nevezi meg;
áldozatot, papot hajdan
s Védákat ezzel alkotott.

ÓM — szent papok ezért kezdik
e szóval az áldozatot,
s adakozást, vezeklést is,
ahogy az a Védákban áll.

TAT — szól, míg adományt oszt szét,
a megváltásra szomjazó,
s egyéb hasznot nem is várva,
vezeklő áldozatba fog.

SZAT szavunkat *igaz tett*-nek
foghatjuk föl, Prithá fia,
ám értelmezzük úgy is: *jó*,
úgy is végtére: *létezik*.

Áldozatban, vezeklésben
s adományban a *buzgalom*
ugyancsak SZAT, de SZAT minden,
mely e hárommal összefügg.

Hitetlenül, Prithá sarja,
ASZAT — *nem jó* — az áldozat,
adomány, böjt s egyéb ily tett,
sem itt, sem ott túl mit sem ér.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A háromféle hit
megkülönböztetésének jógája
című tizenhetedik tanítás*

XVIII.

ARDZSUNA SZÓLT:

Óh Lelkek Ura, tárd föl most:
mi a lemondás lényege?
s mi a tartózkodás elve?
Felclj nekem, Erőskarú!

A MAGASZTOS SZÓLT:

Lemondás: ha a *vágy-szülte*
tettekről tudsz lemondani.
Tartózkodás: ha tartózkodsz
ily tett hasznát remélni is.

Úgy véli sok tudós, vétek
mindenféle cselekedet,
mások hármát megengednek:
áldozz, adakozz, vezekelj!

Hősök tigrise, hallgasd meg
a lemondás igaz tanát:
háromféle lemondás van,
óh Bháraták dicső ura.

Áldozatról, vezeklésről,
jótetről le ne mondj, vigyázz;
vezeklés, áldozat, jótett
megtisztítja a bölcs szívét.

De ezeket se szennyezze
kötődés vagy haszonlesés —
így cselekedj, Prithá sarja.
Legszentebb rendelésem ez.

Attól, mi kötelességed,
tartózkodni sosem szabad;
ily lemondás botorságát
mindig sötét erők szülik.

Ki lemond, mert a test retteg
s fél túrni fáradalmaít;
a szenvedély lemondását
végezte — mit sem ér vele.

Kit tenni kötelesség hajt,
mert az ily tettet tenni kell,
s kit kötődés, haszon sem köt,
lemondásában az nemes.

Ki nem fél kellemetlentől
s nem kedveli a kellemet,
és kétségek se szagatják:
a lemondásban bölcs s igaz.

Mert aki testben él, végleg
minden tettet nem vethet el,
de jól mond le, ki munkája
hasznáról tud lemondani.

A tett gyümölcse is hármás.
Van jó, rossz és vegyes gyümölcs.
Ízük érzi, ki nem mond le,
aki lemond, szabad marad.

És most, Erőskarú, halld meg,
mire tanít a szánkhja-tan:
indítékát a tetteknek
öt okra hogyan osztja fel.

A test, a tette-kész lélek,
a szervek számos eszköze,
különböző törekvések
s a Végzet — ím, ez éppen öt.

Test, szó vagy gondolat révén
az ember bármihez fog is
— legyen derék dolog vagy rút —
ez az öt ok vezéreli.

Így van. S ezért, ki úgy véli,
maga munkálkodik csupán,
értelme annak éretlen
és mit se lát az ily bolond.

De ki mentes az önzéstől
s értelme is mocsoktalan,
egy világot kiirtson bár,
nem gyilkos, tette sem köti.

Tettre három dolog buzdít:
tudás, tudnivaló, tudó;
s hármás a tett: cselekvő szerv,
cselekmény, cselekvő személy.

De tudás, tett s cselekvő is
háromféle jelleget ölt —
most arról halld igaz szómat,
mit mond a jellegek tana.

Minden lényben a páratlan
örök lényt látni szüntelen,
sokféleiben az egyetlent —
a szent összhang tudása ez.

Úgy vélni, hogy a lényekben
számtalan létező lakik,
szétszórt tudással így látni —
a szenvedély tudása ez.

Egyetlen dolgon úgy csüggni
mintha az volna a világ
— bárgyún minden valóságra —
a sötétség tudása ez.

Megtenni kötelességed
önzés nélkül, közönyösen,
vágyra, haragra nem gyúlva —
tudd, a szent összhang tette ez.

A szenvedélyekért élni,
hajszolva az önérdeket,
s verejtékezve dolgozni —
a szenvedélyek tette ez.

Tévelygésben fogant tettel
kárt okozni, mást bántani,
jobb énedet se kímélve —
tudd, a sötétség tette ez.

A szent összhang cselekvője:
ki vágyaktól szabad, ki hisz,
ki önzetlen, ki állandó
s jó- vagy balsors nem éri föl.

A szenvedély cselekvője:
ki heves, kapzsi, másnak árt,
ki tisztátlan, haszonvagyó
s ma könnyezik, holnap vidám.

A sötétség cselekvője:
ki nem uralkodik magán,
makacs, rest, lomha, kislelkű,
sekélyes, becstelen, hazug.

Értelem és kitartás is
három részre tagolható,
három jelleg szerint — halld most
egyenként, óh Dhanandzsaja!

Ha értelmed, Prithá sarja,
tudja, mit tégy, miket kerülj,
mi bánt, mi véd, mi köt s old fel —
a szent összhang szerint való.

Oly értelem, Prithá sarja,
mely nem tudja, mi jó, mi rossz,
s mikor tart vagy tipor törvényt —
a szenvedély szerint való.

Oly értelem, Prithá sarja,
melyet köd burkol, és hiszi:
törvényes, ami törvényt szeg —
a sötétség szerint való.

Kitartásod, Prithá sarja,
mely elmét és érzéket is
megzaboláz a jógával:
a szent összhang szerint való.

Oly kitartás, Prithá sarja,
mely tettben, vágyban, kincsben is
ön-hasznát nézi csak buzgón:
a szenvedély szerint való.

Oly kitartás, Prithá sarja,
mely — dőrén — dőlyföt, álmokat,
bút, kételyt, rettegést áhít:
a sötétség szerint való.

Végül három a boldogság —
most ezt halld, Bháraták feje!
Hosszan kell érte fáradni,
de minden kínt leküzd utóbb.

Mi kezdetben maró méreg,
de később egyre édesebb,
mert fényből kelt — e boldogság
a szent összhang szerint való.

Mi kezdetben tömény nektár,
de később egyre mérgezőbb,
mert vágyból kelt — e boldogság
a szenvedély szerint való.

Mi kezdetben s a végén is
áltat csak, mert szülője gög,
restség, ábránd — e boldogság
a sötétség szerint való.

Nincs senki földön és égben,
de fénylő isten sincs olyan,
ki hármass-jelleg-alkotta
természetét levetheti.

E veleszületett jelleg
szabja meg, óh Had Ostora,
hogy mit tegyen pap és harcos,
mit a köznép s a szolga-faj.

Nyugalom, tisztaság, részvét,
vezeklés, önszigor, tudás,
belátás, becsület, mély hit —
ez mind a papra tartozik.

Vitézség, ernyedatlenség,
nagylelkűség, uralkodás,
hírvágy, csatában bátor szív —
ez a harcosra tartozik.

Föld, nyáj, kereskedés dolga
a közrendűre tartozik;
urak szavára hallgatni —
ez a szolgára tartozik.

Ki hivatásában boldog,
tökéletes csak az lehet.
Most halld, kit hivatás éltet
e tökélyt hogyan éri el.

Ki tetteivel azt áldja,
akiből kiárad a lét,
s aki áthat eget-földet,
az lehet csak tökéletes.

Jobb a kudarc saját ügyben,
mint máséban a győzelem;
ki maga kötelességét
— csak azt — végzi, nem éri bűn.

Saját dolgod, ha bűnt rejt is,
óh Kuntí sarja, végbevidd;
hiszen minden cselekvéshez
— mint lánghoz füst — vétek tapad.

De ha ragaszkodás elméd
semmihez nem köti s magad
és vágyad legyőzted már,
te is tökéletes lehetsz.

S most, Kuntí sarja, halld kurtán:
ki ily tökélyig istenül,
a bölcsesség legormára,
a Brahmanhoz, hogyan jut el.

Kinek elméje megtisztult,
ki híven őrökdi magán,
szüntet vágyat-dühöt, száműz
hangot s minden felfoghatót,

magányba, szenvtelenségbe
süpped, szilárd jógába száll,
étke szerény, szavát-testét —
gondolatait fékezi,

s önzést, önkényt, fukarságot,
dölyföt, vonzalmat, haragot
nyugodtan-megvetőn elhagy:
az a Brahmannel egyesül.

Ha eggyé vált a Brahmannel
s békés lelkét nem gyöttri bú,
minden lényt becsülő szíve
legfőbb szeretetemre jut.

E szeretet elé tárja:
ki s mi valódi lényegem,
ha pedig így megismert már,
lénye lényembe forrhat át.

Azután, tegye bár dolgát,
mindig bennem folytatja azt,
míg elnyeri kegyelmemből
a nem-romló, örök helyét.

Gondolatban reám bízd hát
minden munkád, csak engem áldj,
és elmédet felém tárva
az ész jógájába merülj.

Ha elméd énfelém tárul,
minden bajtól megóv kegyem,
de ha önzésed ellentmond,
a teljes kárhozatra hullsz.

S ha önzésedben így szólnál:
„Én harcba nem bocsátkozom!”
— ily szándék hasztalan lenne,
mert a Természet foglya vagy.

Köt veled-született sorsod,
Kuntí sarja, s az kényszerít;
hiába vonakodsz balgán,
akarod vagy se: megteszed!

Az Út mindenki szívében
ott várakozik, Ardzsuna,
s úgy mozgat minden élőt, mint
bábjátékos a bábukat.

Nála keressen oltalmat
egész valód, óh Bhárata,
így elnyered kegyelméből
fő-fő békéd örök helyét.

Ím feltártam előtted most
a titkok titka bölcs tanát,
vedd fontolóra mégegyszer
s azután tégy, amit akarsz.

Végül isteni titkomnak
magasztos szózatát is értsd,
mivel fölötte kedvellek,
üdvösségedre mondom ezt:

Elméd merüljön el bennem,
nekem áldozz, imádj, szeress
— szeretlek én is — ígérem
szentül tehát, egembe szállsz.

Csak minden más teendővel
hagyj fel s fogadj el gyámodul;
nem kell többé szomorkodnod,
büntől-bajtól megóvlak én.

De vigyázz, szót se szólj erről
olyannak, aki nem szeret,
ki vezeklésre kellelten,
ellenem szól vagy önfejű.

Ám ki e legnagyobb titkot
híveimnek híreszteli,
és bennem tiszta szívvel hisz,
bizony mondom, élémbe jut.

Mert drágábbat nekem senki
nem nyújthat, mint saját szívét;
e földön kedvesebb nincs is
számomra, mint ki így imád.

Akit pedig igazsága
párbeszédünknek elragad:
úgy tekintem, a bölcsesség
áldozatával áldozott.

Sőt, ki ellenvetés nélkül,
hívón végighallgatja csak,
megváltom én s adom néki
az igazak derűs honát.

De, Prithá sarja, nyílt ésszel
te is végighallgattad-e?
S a kétkedés ködén lelked
áttört-e már, Dhanandzsaja?

ARDZSUNA SZÓLT:

Áttört, Nem-változó Szentség,
elmém — kegyelmedből — szilárd;
készen állok, erős hittel,
hogy megtegyem parancsszavad.

SZANDZSAJA SZÓLT:

Ím, Vasudéva-Krisnának
s a hőslélkű Prithá-finak
nagy párbeszéde így szólott —
hallottam s égnei állt hajam.

A jóga legnagyobb titkát
a jóga ura tárta föl,
Krisna, s Vjásza kegyelméből
én is hallhattam végig ezt.

Há vissza-visszaemlékszem
a Fürtőshajú s Ardzsuna
csodás beszélgetésére,
öröm borzongat, óh király!

S ha vissza-visszaemlékszem
Krisna-Hari csodáira,
óh király, ámulok most is
felborzol újra szent öröm.

Ahol a jóga-szent Krisna
s Prithá ijász-fia vigyáz,
ott örök győzelem, jólét,
fény s bölcsesség virul, hiszem.

*Így hangzik A Magasztos Szózatában
A lemondás és megváltás jógája
című tizenhetedik tanítás*

*Ezzel véget ér
a legszentebb titkos oktatás,
A Magasztos Szózata*